

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2015-2018

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Linhart

Zpravodajské služby v boji proti terorismu

Praha 2018

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2015-2018

BACHELOR THESIS

Jan Linhart

Intelligence services in the fight against terrorism

Prague 2018

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 27.2.2018

Jan Linhart

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce, kterým je Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D. za jeho vstřícný přístup a podnětné rady při psaní této práce.

Anotace

Cílem bakalářské práce je vysvětlit místo a úlohu zpravodajských služeb v boji proti terorismu, zejména v České republice. Autor bude analyzovat efektivitu zpravodajských opatření v boji proti terorismu. K tomu využije odborné publikace českých i zahraničních autorů, odborné časopisy, elektronické prameny prezentující všechny zmíněné organizace, výroční zprávy zpravodajských služeb a také především české texty normativních právních aktů a některých zahraničních zákonů a mezinárodních smluv.

Klíčová slova

Demokracie, Informace, Právomoci, Přesvědčení, Radikální, Stát, Terorismus, Válka, Vláda, Zpravodajství.

Annotation

The thesis focuses on nowadays position in the intelligence services not only in the Czech Republic but also in many countries in the world. Firstly, the thesis has reported an important location of the intelligence services in fights against terrorism. The thesis has also identified other important assignments of these services such as efficiency and result. The theoretical part as well as the empirical part use the special publications, journals, electronic documents, annual reports of the information services, juridical documents and juridical rules. The thesis use not only the Czech literature but also highlights the needs of international documents.

Keywords

DEMOKRACY, GOVERNMENT, INFORMATION, NEWS, PERSUASION, POWERS, RADICAL, STATE, TERRORISM, WAR.

Úvod	9
I. Teoretická část	11
1. Místo a úloha zpravodajských služeb v demokratického státě, včetně ČR. 11	
1.1 Počátky zpravodajství a dějiny českých zpravodajských služeb.....	12
1.2 Principy zpravodajské práce.....	14
1.3 Organizace a postavení českých zpravodajských služeb.....	17
1.4 Úkoly českých zpravodajských služeb	18
1.5 Získávání informací a prostředky českých zpravodajských služeb.....	22
2. Minimální definice terorismu a jeho typologie	25
2.1 Terorismus jako hrozba	29
2.2 Typologie terorismu	34
2.3 Boj proti terorismu	37
3. Participace zpravodajských služeb v boji proti terorismu	38
3.1 Spolupráce zpravodajských služeb v ČR	41
3.2 Celosvětová spolupráce zpravodajských služeb.....	42
3.3 Kooperace v Evropě	44
II. Praktická část	52
4. Teoretická východiska obsahové analýzy	52
4.1 Výroční zprávy a terorismus	53
4.2 Vyhodnocení výročních zpráv.....	73
4.3 Závěr k výročním zprávám.....	76
Závěr	77
Seznam použitých zdrojů	79
Seznam zkratk	83

Seznam příloh	85
----------------------------	-----------

ÚVOD

V dnešní době, ohrožované zbraněmi hromadného ničení a islamistickým terorismem, nabývají tajné služby na obzvláštní důležitosti. K včasnému rozpoznání nebezpečí je zapotřebí takových tajných služeb, které by mohly operovat na globální úrovni a byly méně viditelné než policie a vojsko, neboť porušování mezinárodních kontrolních úmluv se odehrává ponejvíce skrytě. Teroristé a organizovaný zločin se postupně spojili v celosvětové síti, porušování lidských práv tudíž musí být objasněno bez ohledu na nároky na suverenitu jednotlivých zločinných režimů. Je nutné zabezpečit mezinárodní mírové mise před ohrožením, vypátrat a předat k vyšetřování všechny jednotlivce obžalované mezinárodním trestním soudem a zvláštními soudy OSN. K tradičnímu poslání tajných služeb tak přibývají nové úkoly, vyplývající z nové mezinárodní bezpečnostní politiky.¹

Ačkoliv se území České republiky zatím nestalo dějištěm žádné přímé akce, označitelné za teroristický útok klasického charakteru, tedy politicky motivovaného násilí, jehož cílem je (vedle přímých obětí a škod) vyvolání atmosféry strachu ve společnosti, riziko uskutečnění takového útoku je reálné. Česká republika je pohledem mezinárodního terorismu státem aktivně zapojeným do současné fáze celosvětového protiteroristického úsilí, a proto je potencionálním terčem. Pravděpodobně největším rizikem z pohledu terorismu je fakt, že Česká republika je nejen tranzitním místem, ale i prostorem pro krátkodobý pobyt osob důvodně podezřelých z napojené na radikální, resp. teroristické skupiny, jejich podpůrné organizace, resp. pro jednotlivce s tzv. radikálním zaměřením. Vyloučit není možné ani seberealizaci konkrétních osob, bez jakýchkoli vazeb na konkrétní struktury. Podcenit nelze ani možné ohrožení zájmů České republiky v zahraničí (zastupitelské úřady, personál vojenských misí, soukromé firmy, jednotlivci).²

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je vhodné zaměřit se na problém terorismu ve spojení s Českou republikou ale samozřejmě se na problematiku podívat i z globálního hlediska resp. z pohledu EU. Za jeden z největších nástrojů potírání terorismu bych

¹ KRIEGER, W. *Dějiny tajných služeb*. Praha: Vyšehrad, 2011, s. 9. ISBN 978-80-7429-170-8.

² IVOR, J. *Společnost proti terorismu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 81. ISBN 978-80-7380-546-3.

označit právě zpravodajské služby, kde jejich největší úkol je tomuto nebezpečí právě předcházet a zamezit tak škodám jak materiálním tak nejdůležitějším a to škodám na lidských životech.

Cílem bakalářské práce je vysvětlit místo a úlohu zpravodajských služeb v boji proti terorismu, zejména v České republice. Autor bude analyzovat efektivitu zpravodajských opatření v boji proti terorismu. V rámci praktické části práce bude provedeno empirické šetření efektivitu zpravodajské práce v boji proti terorismu, na základě rozhovorů s pracovníky českých zpravodajských služeb.

V teoretické části bude v první kapitole popsána úloha a místo zpravodajských služeb v demokratickém státě se zaměřením na ČR. Následovat bude stručný přehled počátků zpravodajství obecně a přehled a počátky dějin českých zpravodajských služeb a to včetně principů zpravodajské práce, organizace a postavení českých zpravodajských služeb, jejich úkoly a jakými způsoby, a za použití jakých prostředků dochází k získávání informací při plnění úkolů v rámci jejich působností.

V kapitole druhé budou uvedeny minimální definice terorismu a jeho typologie se zaměřením v čem tkví jeho hrozby a jak probíhá boj proti terorismu.

Ve třetí kapitole teoretické části bakalářské práce bude nastíněna participace zpravodajských služeb proti terorismu včetně nastínění toho jako v ČR zpravodajské služby spolupracují. Dále bude rozebrána spolupráce z pohledu celého světa a jakým způsobem probíhá kooperace v Evropě.

V praktické části bakalářské práce budou obsažena teoretická východiska obsahové analýzy výročních zpráv BIS, které se zaměřují na otázku terorismu.

Analýza bude provedena takovým způsobem, že v každém jednotlivém roce a na každou jednotlivou část výroční zprávy, zabývající se jinou problematikou ve vztahu k terorismu budou definovány základní otázky a dle obsahu zprávy na ně bude odpovězeno. Následně budou všechny porovnány a definovány ty nejdůležitější z nich a nalezena na ně odpovídající vyhodnocení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Místo a úloha zpravodajských služeb v rámci demokratického státu, včetně

ČR

Jedním z pojetí zpravodajských služeb je jejich chápání jako služeb „tajných“. V tomto pojetí se o zpravodajských službách veřejně nehovoří, nepřiznává se jejich existence, případně se přímo popírá. Tento koncept tradičně, dlouhodobě a bez větší pozornosti existuje v několika zemích.³

Zpravodajské služby jsou specifickým druhem státních orgánů, které si státy vytvářejí za účelem získávání, shromažďování a vyhodnocování informací pro stát důležitých a jejich následného využití příslušnými oprávněnými adresáty – ústavními činiteli a dalšími státními orgány. Specifické postavení zpravodajských služeb v systému státních orgánů vyplývá z vymezení předmětu jejich činnosti, jímž je zabezpečování informací, působnosti směřované do oblastí, jakými jsou terorismus, organizovaný zločin, zpravodajské služby cizí moci apod., a také z metod a prostředků, které jsou oprávněny používat. Vymezení těchto metod a prostředků vychází ze skutečnosti, že k získávání informací z uvedených oblastí, které se nepublikují, a činnosti s nimi spojené probíhají utajeně a skrytě, nestačí obvyklé informační zdroje a nástroje státu. Proto je zpravodajským službám svěřeno oprávnění používat také tzv. specifické prostředky získávání informací. Zpravodajské služby jsou však standardní součástí systému orgánů každého státu, jsou jedním z atributů jeho suverenity. Ochrana vnitřní a vnější bezpečnosti státu má zásadní význam pro ochranu hodnot a zájmů každého státu. Zpravodajství a existence a činnost zpravodajských služeb, které předvídají hrozby směřující proti národní bezpečnosti, předcházejí jim a poskytují ochranu před nimi, je proto pro moderní stát nezbytnou nutností.

³ POKORNÝ, L. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, s. 19. ISBN 978-80-87284-21-6.

Zpravodajství a zpravodajské služby jsou integrální součástí činnosti a naplňování funkcí státu. V povaze jejich činnosti se projevuje charakter ústavního zřízení a společenského uspořádání, v jehož rámci naplňuje své úkoly a funkce. Trend vývoje v oblasti bezpečnosti – vznik nových druhů hrozeb a rizik – zvyšuje význam zpravodajství a zpravodajských služeb a logické je i promítnutí těchto trendů do oblasti bezpečnostních věd, které má řadu aspektů – mj. aspekt právní, politologický a historický a má vysoký potenciál, který si vyžaduje studium a odborné rozpracování.⁴

1.1 Počátky zpravodajství a dějiny českých zpravodajských služeb

První historické prameny dokládající existenci zpravodajských služeb pocházejí z doby, kdy se formují první útvary připomínající státy, jejich počátky lze tedy vystopovat již ve starověku. Zpravodajské služby byly tehdy nepostradatelnou komponentou pro výbojnou politiku, která vládcům v údolích velkých řek umožňovala dobývat nová území a zvětšovat tak svou moc. Dvorník odůvodňuje vznik zpravodajských služeb potřebou velmi rychlých informací o situaci panující v sousedních říších, o reakci podmaněných národů a o náladách občanů vlastního státu, které kromě přílišné daňové zátěže sužovaly i časté války.⁵ Že panovníci již tehdy dokázali těchto informací využít, dokládá pokračování nápisu na egyptské stéle zmíněné v úvodu této práce, kde je oslavováno Amenhotepovo vítězství nad povstalcí hned v prvním tažení.⁶

Ani ve stručném přehledu dějin československých zpravodajských služeb není možné vynechat období, které předcházelo vzniku československé republiky. Založení samostatného československého státu v roce 1918, předcházelo více aktivit a ne na posledním místě byla i zpravodajská činnost českých a slovenských vlastenců, získávajících politické, vojenské a hospodářské informace pro zahraniční reprezentaci v čele s profesorem Tomášem G. Masarykem. Pod jeho patronátem vznikla 15 března

⁴ POKORNÝ, L. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, s. 9-10. ISBN 978-80-87284-21-6.

⁵ DVORNÍK, F. *Počátky zpravodajských služeb*. Praha: Prostor, 2001, s. 18. ISBN 80-7260-056-7.

⁶ DVORNÍK, F. *Počátky zpravodajských služeb*. Praha: Prostor, 2001, s. 24-25. ISBN 80-7260-056-7.

1915 neformální, konspirativní organizace Mafie – neboli tajný výbor - jako významné centrum odboje proti habsburské monarchii po dobu 1. Světové války. Fungovala na principu tzn. Vlastenecké špionáže, tzn. její informátoři nedisponovali většinou žádnou zpravodajskou kvalifikací. V historických pramenech se uvádí, že do konspirativních aktivit mafie bylo zapojeno 104 osob. Osobitý význam zejména pro Brity, měla soukromá zpravodajská organizace Američana českého původu Emanuela Vosku. Původně přišla do Prahy 1914 se záměrem založit síť korespondentů, kteří měli přispívat do krajanských novin ve spojených státech amerických, zastihla ho tu však zpráva o vypuknutí 2. Světové války a po střetnutí s několika českými politiky, včetně Tomáše G. Masaryka, ujal se Masarykův podnět aktivně pomáhat navazovat kontakty s představiteli státu dohody a poskytovat jim závažné informace o Rakousku- Uhersku, včetně jeho ekonomického a vojenského potenciálu. Mimo těchto dvou zpravodajských služeb, působila v Československu od roku 1923 zpravodajská ústředna (ZÚS) při pražském policejním prezidiu. Byla to centrála kontrašpionáže, kterou od 1.ledna 1938 přejmenovali na státní bezpečnost (STB). Takto fungovala pouze jeden rok. Státní bezpečnost se začala formovat v roce 1945. Na základě zákona č. 149 o národní bezpečnosti, ministerstvo vnitra v prosinci 1948, vydalo pokyn na odevzdání zpravodajských úloh na úřadovně Státní bezpečnosti. Tímto krokem se sloučili zpravodajské a výkonné složky bezpečnostního aparátu, což umožnilo v říjnu 1948 vytvoření Velitelstva StB, jako mocenského pilíře totalitního režimu v ČSR. Velitelství se organizačně členilo na pět sektorů: kontrarozvědka, politické zpravodajství, hospodářské hospodářství, výkon- vyhledávání, sledování, zatýkání a vyšetřování a dohled nad věznicemi. Mimo toho do struktury Velitelstva patřilo šest zvláštních sektorů : rozvědka, ochrana stranických a státních činitelů, pasy a víza, ilegální přechody, operativní technika, administrativa – včetně evidence archivu.⁷

Dále pak následovalo období několika restrukturalizací zpravodajského aparátu. Velice zjednodušeně lze říci, že hlavní úseky zpravodajství obstarávala první až třetí správa Federálního ministerstva vnitra (I. správu tvořila civilní rozvědka, II. správu

⁷ CIBULA, I. *História tajných služieb v ČSR*. [online]. [cit. 15.2.2011]. Dostupné z: http://www.absd.sk/historia_tajnych_sluzieb_v_csr

civilní kontrarozvědka a III. správu vojenská kontrarozvědka) a Zpravodajská služba Generálního štábu jako vojenská výzvědná služba. Státní bezpečnost zanikla 15. Února 1990. Následně vzniklo a několik úřadu, až se vše transformovalo do stávající podoby kde v současné době působí v české republice tři zpravodajské služby z toho dvě jsou civilní a jedna vojenská. Civilní kontrarozvědnou oblastí se zabývá Bezpečnostní informační služba⁸ (BIS), civilní rozvědnou oblastí se zabývá Úřad pro zahraniční styky a informace⁹ (UZSI) a oblastí vojenskou se zabývá Vojenské zpravodajství¹⁰ (VZ), které uvnitř má obě části jak rozvědnou tak kontrarozvědnou.

Ačkoliv v České republice bezpečnostní složky nebyly vnímány jako rozhodující téma pro politickou soutěž, jednalo se o tematiku, jíž byla věnována značná pozornost, a docházelo zde k celé řadě ostrých politických střetů. K nejkontroverznějším tématům patřila problematika zpravodajských služeb, na které bylo nahlíženo prostřednictvím zkušeností se Státní tajnou bezpečností (StB)¹¹, což k tématu přitahovalo značnou pozornost. Emocionální reakce spojená se Státní bezpečností mnohdy přehlušila věcná témata transformace zpravodajských služeb v novém demokratickém režimu.¹²

1.2 Principy zpravodajské práce

Správné zhodnocení a uspořádání odlišných informací o rozdílných fenoménech spojených s existencí a fungováním zpravodajských služeb je klíčem k dosažení kvalitních výsledků. Pro práci se shromážděnými informacemi v konkrétním případě je nutná všeobecná širší znalost okolností zkoumaného případu, jako např. fungování politického a stranického systému státu. Vhodným vodítkem v některých případech je ze

⁸ Zřízena zákonem č. 154/1994 Sb.

⁹ Zřízený zákonem č. 153/1994 Sb.

¹⁰ Zřízené zákonem č. 153/1994 Sb.

¹¹ Toto byl předpokládám jeden z hlavních důvodů proč nemají zpravodajské služby v ČR žádné výkonné pravomoci.

¹² ZETOCHA, K. *Zpravodajské služby v nové demokracii: Česká republika*. Brno: Barrister&Principal, 2009, s. 5. ISBN 978-80-87029-64-0.

sociologie vzešlá teorie byrokracie a v ekonomickém managementu zdokonalené teorie fungování organizace. Zpravodajské služby jsou přes řadu specifík stále především organizací státní zprávy a – přesto, že se to na první pohled nezdá- mají s ostatními organizacemi státu mnoho společného (např. pravidla hospodaření se státním majetkem). Každá zpravodajská služba, tedy musí kromě specifické náplně vlastní činnosti řešit běžné problémy fungování státní organizace. Teoretické znalosti pravidel vnitřního fungování zpravodajských služeb jsou neocenitelnou pomůckou při hodnocení dílčích dat u konkrétního případu. Umožňují lépe pochopit povahu, možnosti a omezení zpravodajských služeb, včetně utajené části činnosti. Znalost širších politických, právních či ekonomických souvislostí ve spojení se všeobecnou teorií fungování organizace a teorií zpravodajství je nezbytným základem pro správnou interpretaci neúplných a nejednoznačných informací s oblasti zpravodajských služeb.

Na základě těchto širších poznatků je pak možné, uspořádat a vyhodnocovat informace ke konkrétnímu případu.¹³

Ústava České republiky v odstavci tři a článku dva a obdobně Listina základních práv a svobod v odstavci dva článku dva stanoví, že státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.¹⁴ Toto ustanovení slouží především k ochraně občanů před vlastními postupy státních orgánů. Zejména u zpravodajských služeb někdy při své činnosti zasahují do základních práv osob, je toto ustanovení na místě.

Činnost zpravodajských služeb a složek bývá prezentována v podobě procesu rozděleného do specifických fází. Jednotlivé fáze na sebe postupně navazují a výsledek (produkt) činnosti se nakonec ocitá u toho, kdo aktivitu vyvolal, a tak pořád dokola. Tento populární koncept se nazývá zpravodajský cyklus, v novější literatuře častěji uváděný jako zpravodajský proces, též produkční proces.

Fakt rozfázování, posloupnosti, opakování a cykličnosti není nijak zvlášť unikátní, obdobně se dá prezentovat jakákoli racionální lidská aktivita. Pozoruhodná je spíše vytrvalost, s níž se tento jednoduchý koncept v teoretických úvodech do zpravodajství

¹³ ZETOCHA, K. *Zpravodajské služby v nové demokracii: Česká republika*. Brno: Barrister&Principal, 2009, s. 13-14. ISBN 978-80-87029-64-0.

¹⁴ Ústavní zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 3. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1992cnr/tisky/t0152_01.htm

udržuje. Vysvětluji to prostě: koncept zpravodajského cyklu, ač není teoreticky nijak hluboký, skutečně odráží faktickou dělbu práce uvnitř branže, odráží i vnitřní organizační členění zpravodajských organizací. Proto má pojem zpravodajského cyklu důležitou funkci při řízení zpravodajských organizací. Tento koncept rovněž podněcuje rovněž interní sebereflexi a funguje také jako nástroj osvětový, ba dokonce propagandistický.

Koncept zpravodajského cyklu lze stručně představit takto:

- a) Zpravodajská činnost začíná tím, že (nějakou nadřizenou autoritou) je vznesen požadavek na získání dosud nedostupných, ale potřebných informací.
- b) Pokračuje se naplánováním dalšího postupu.
- c) Následuje samotný sběr potřebných informací utajenými (ale i neutajenými) způsoby a prostředky - tedy to, co je exkluzivním specifíkem zpravodajské činnosti.
- d) Nasbírané surové informace musí být vhodným způsobem zpracovány - připraveny pro eventuální využití v další fázi.
- e) Surové informace jsou v analytickém procesu analyzovány a vyústí ve zpracovanou zpravodajskou informaci, která není pouhou sumou původních dat, ale přináší významnou přidanou hodnotu.
- f) Je vytvořen výstupní produkt, tj. odpověď na zadání.
- g) Ten je předán původnímu tazateli nebo i jinému uživateli.¹⁵

Jedná se o velice zjednodušený postup, při zpravodajské práci se jedná o komplexní soubor činností a práce několika pracovníků takové organizace. Zpravodajské operace mohou probíhat po různě dlouhých časových úseky, od několika měsíců po několik let.

¹⁵ ZEMAN, P. Zpravodajský cyklus - klišé nebo nosný koncept? [online]. [cit. 15.6.2010]. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2010/1-2010/clanky/zpravodajsky-cyklus-klise-nebo-nosny-koncept.html#.WnDOApOdXdc>

1.3 Organizace a postavení českých zpravodajských služeb

Postavení a činnosti zpravodajských služeb České republiky a stejně tak jejich právní úpravy jsou obsaženy především v zákonech¹⁶ a to zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů.¹⁷

V první řadě je potřeba říci, že zpravodajské služby v ČR mají především preventivní funkci, tzn. že jejich primárním úkolem je nebezpečí vyhledávat a na základě dalších opatření mu předcházet. Následně je pak možné, na základě právních úmluv a dohod, zjištěné informace předávat jiným bezpečnostním složkám a s nimi pak spolupracovat na případné realizaci např. při zjištění páchaní trestné činnosti.

Zpravodajské služby lze primárně rozdělit dle jejich působnosti a nebo jejich organizace. Tzn., že dle působnosti je lze rozdělit na ty, které se zabývají činností na vlastním území, vlastního státu – jedná se o kontrarozvědné služby nebo činností mající původ v zahraničí – v tomto případě se jedná o služby rozvědné, ale v některých případech je možné, že i tyto rozvědné služby plní či získávají informace na území vlastního státu. Dle organizace je lze rozdělit na civilní a vojenské zpravodajské služby.

V České republice působí tři zpravodajské služby a to, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství. Kontrarozvědnou činnost plní Bezpečnostní informační služba jako služba civilní, rozvědnou činností se zabývá Úřad pro zahraniční styky a informace také jako civilní zpravodajská služba a o možné vojenské ohrožení České republiky se stará Vojenské zpravodajství a to se dle zákona zabývá jak činností rozvědnou, tak i kontrarozvědnou. Jednotlivé zpravodajské služby v České republice jsou řízeny vládou společně a nebo

¹⁶ Každá zpravodajská služba má však vlastní vnitřní, předpisy, nařízení a rozkazy.

¹⁷ Zpravodajské služby se také zabývají ochranou utajovaných informací a z toho důvodu se také řídí zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

jednotlivými ministerstvy. Také je zde přítomna kontrola činnosti vládními aparáty. Každá zpravodajská služba v České republice má specifické postavení a řízení.

Bezpečnostní informační služba je zcela samostatná organizace, tzn. že není součástí žádného ústředního orgánu státní správy, je odpovědná pouze vládě a má vlastní rozpočet. Úřad pro zahraniční styky a informace je samostatným orgánem státní správy a je podřízena a odpovědná ministrovi vnitra, stejně tak její rozpočet je jednou ze složek tohoto ministerstva. Vojenské zpravodajství je opět státním orgánem, v tomto případě jako součást Ministerstva obrany.

V České republice nemá žádná ze zpravodajských služeb výkonnou pravomoc a pro to nemohou uplatňovat státní moc vůči fyzickým ani právnickým osobám. Mají však oprávnění získávat v některých případech informace od jiných státních orgánů.

1.4 Úkoly českých zpravodajských služeb

Zpravodajské služby jsou zvláštními orgány státu, jejichž prvořadým cílem, snahou a posláním je chránit stát a společnost tím, že ústavním činitelům a orgánům státní správy opatřují včasné, objektivní a kvalitní zpravodajské informace. Zpravodajské služby zajišťují analýzu v oblastech významných pro národní bezpečnost, poskytujících včasné varování o hrozících krizích, zajišťují národní a mezinárodní krizový management pomocí rozpoznávání záměrů současných nebo možných/potencionálních protivníků, podávají informace národnímu vojenskému plánování a vojenským operacím, ochraňují tajemství svých vlastních zdrojů a aktivit i aktivit jiných státních institucí, směřjí skrytě konat s cílem ovlivnit výsledek událostí ve prospěch národních zájmů. Základní pojem zpravodajství - intelligence - lze chápat ve třech významech či úrovních: jako znalost (informaci), jako aktivitu a jako organizaci. Význam intelligence tedy označuje jednak organizaci, ale i aktivitu vyvíjenou touto organizací a organizační proces usměřující tyto aktivity a také samotný produkt, který je výsledkem těchto aktivit.¹⁸

¹⁸ POKORNÝ, L. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, s. 12-13. ISBN 978-80-87284-21-6.

Podle zákona o zpravodajských službách ČR (č. 153/1994 Sb.) se Bezpečnostní informační služba zabývá získáváním, shromažďováním a vyhodnocováním následujících informací: hrozby terorismu, aktivity ohrožující bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy státu, činnost cizích zpravodajských služeb na našem území, záměry nebo činy mířící proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR, aktivity organizovaného zločinu, činnosti ohrožující utajované informace.

Terorismus - BIS byla určena jako ústřední zpravodajská služba odpovědná za zpracování veškerých analytických a operativních informací týkající se bezpečnosti ČR, především v souvislosti s bojem proti terorismu. V současnosti je terorismus mezinárodním jevem, před kterým není v bezpečí žádná země, a proto základem činnosti BIS v této oblasti je zejména mezinárodní spolupráce. Vlastní postup v této problematice se řídí především pragmatickým hlediskem na možné ohrožení zájmů ČR nebo na možnost útoku proti objektům, občanům a zájmům jiného státu, který by byl realizován na území ČR. V zájmu BIS jsou rovněž aktivity zaměřené na nábor či získávání finanční či jiné logistické podpory terorismu a aktivity zaměřené na šíření radikálních interpretací ideologií či náboženství podporujících teroristické aktivity.

Ochrana ekonomických zájmů státu - BIS informuje odpovědné představitele státu o rizicích směřujících proti významným ekonomickým zájmům České republiky. Smyslem je zajistit, aby adresáti informací byli včas seznámeni s riziky ohrožujícími zájmy státu v jejich působnosti, a aby měli pro svá klíčová ekonomická rozhodnutí všechny relevantní poznatky, např. o vnějších snahách tato rozhodnutí ovlivnit, o plánovaných krocích rizikových subjektů nebo o skrytých zájmech stojících v jejich pozadí.

Kontrašpionáž - úkolem BIS jako kontrarozvědné zpravodajské služby je identifikace, sledování a sběr informací o aktivitách cizí moci a fyzických či právnických osob (zejména zpravodajských služeb) jednajících v zájmu cizí moci a v její prospěch na území České republiky. Cílem informační a preventivní činnosti BIS je především bránění úniku utajovaných či citlivých informací a zařízení do rukou cizí moci, zjevné či skryté narušování činností zpravodajských služeb cizí moci, odhalování a maření vlivových operací cizí moci (dezinformace, manipulace, klam, propaganda atp.).

Ochrana ústavnosti a demokratických principů - BIS se zabývá aktivitami subjektů, které se otevřeně či skrytě hlásí k ideologii neslučitelné s právním řádem a demokratickými základy ČR, nebo jejichž aktivity jsou motivovány politicky, ekonomicky či sociálně a které zároveň podněcují k boji proti demokratickému zřízení ČR, k násilným akcím zaměřeným proti představitelům demokratického zřízení, ideologickým odpůrcům a jiným skupinám osob či k potírání práv určitých skupin obyvatel.

Obchod s vojenským materiálem a proliferace - BIS v oblasti zabezpečování informací týkajících se obchodu s vojenským materiálem a proliferace na národní úrovni spolupracuje především s Licenční správou ministerstva průmyslu a obchodu, Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, ministerstvem zahraničních věcí, ministerstvem financí (Generální ředitelství cel, Finanční analytický útvar) a ministerstvem vnitra. Cílem je zamezit dodávkám již ve fázi poptávky a přípravy obchodů. V zahraničním obchodu s vojenským materiálem je snahou minimalizovat rizika spojená s vývozy do zemí, které neposkytují dostatečné záruky, že nezneužijí zejména zbraně s tzv. smrtícími účinky k nadměrnému hromadění, represím či reexportům do dalších rizikových zemí.

Organizovaný zločin - BIS se ve své činnosti zaměřuje zejména na neformální neinstitucionalizované struktury, které zejména nabývají podob vlivových a klientelistických sítí. V některých případech tyto sítě vytvářejí paralelní mocenské struktury, jež ohrožují či přímo podřívají činnost orgánů státní správy a samosprávy. Ve výjimečných případech jsou s takovými strukturami spojeny konkrétní právnické osoby, které jsou vzhledem k povaze své činnosti často jen velmi obtížně postižitelné.

Kybernetická bezpečnost - BIS se zabývá šetřením nejrůznějších druhů elektronických útoků s dopadem na chráněné zájmy ČR, a dále shromažďováním a analýzou informací o reálných či potenciálních hrozbách a rizicích souvisejících s provozováním strategických informačních a komunikačních systémů, jejichž zničení či narušení by mohlo mít vážný dopad na bezpečnost či ekonomické zájmy ČR. Jedná se zejména o systémy úřadů a institucí veřejné správy či dalších právnických osob, včetně soukromoprávní sféry, u kterých se předpokládá zvýšená ochrana v souvislosti s jejich významem či ve vazbě na jejich potenciální zařazení mezi subjekty kritické infrastruktury ČR.

Ochrana utajovaných informací - formou utajení si každý stát chrání informace důležité pro jeho bezpečnost a fungování. Úkolem Služby je zpravodajsky chránit subjekty, které s utajenými poznatky pracují (podle zákona o ochraně utajovaných informací č. 412/2005 Sb.) a vyhodnocovat a označovat klíčová místa, kde hrozí potenciální nebezpečí úniku. Pokud BIS získá varovné indície o pokusu utajení prolomit, podniká kroky k jeho eliminaci. Zjišťuje pozadí rizikových aktivit, stupeň ohrožení, rozsah případných následků apod.¹⁹

Úřad pro zahraniční styky a informace příslušným orgánům státní správy České republiky poskytuje zejména následující zpravodajství:

- politické zpravodajství o zahraničně politických skutečnostech a záměrech, které mohou mít vliv na zájmy České republiky;
- ekonomické zpravodajství o skutečnostech, které mohou mít vliv na strategické ekonomické zájmy, ekonomický vývoj a ekonomickou bezpečnost České republiky;
- bezpečnostní zpravodajství o mezinárodním terorismu a jiných asymetrických bezpečnostních hrozbách, ohrožujících bezpečnostní zájmy České republiky a její mezinárodní závazky.²⁰

Základním úkolem Vojenského zpravodajství, který vyplývá ze zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je získávat, shromažďovat a vyhodnocovat informace, které jsou klíčové pro zajištění obrany České republiky. S ohledem na členství České republiky v Organizaci

¹⁹ Bezpečnostní informační služba. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/cim-se-zabyvame.html>

²⁰ Úřad pro zahraniční styky a informace. [online]. © 2016. Dostupné z: <http://uzsi.cz/cs/co-delame/>

Severoatlantické smlouvy²¹ a Evropské unii²² plní Vojenské zpravodajství i úkoly vyplývající ze závazků vůči těmto organizacím.²³

1.5 Získávání informací a prostředky českých zpravodajských služeb

K zajištění plnění úkolů vyplývajících z jejich působnosti jsou zpravodajské služby vybaveny možností využívat oprávnění směřující především k zajištění schopnosti získávat informace, které jim mají zajistit způsobilost reálného naplnění svěřených úkolů. Zdroje zpravodajských informací je možno obecně rozlišit na zdroje otevřené (tzv. Open-Source Intelligence – OSINT), zdroje s omezeným přístupem a specifické zdroje. Právě používání posledně jmenovaných je specifické pro zpravodajské služby, a těmito je, s ohledem na možnost zasáhnout použitím těchto prostředků do práv a svobod jednotlivců, věnována v příslušné právní úpravě zvláštní pozornost. K jejich používání se vztahuje celá řada požadavků a podmínek. Především by jakákoli speciální oprávnění měla být nevyhnutelně zakotvena v legislativě, zákon by měl být jasný, konkrétní a komplexní, měl by být zakotven princip proporcionality, musejí existovat externí kontrolní mechanismy proti zneužití speciálních oprávnění před jejich použitím i po něm, musejí být respektována lidská práva a principy právního řádu, jejich používání musí být též předmětem příslušné kontroly a dohledu. Z hlediska zdrojů informací se ve zpravodajských službách rozlišuje tzv.:

HUMINT (Human Intelligence) – lidské zdroje informací: špióni, agenti, informátoři, insideři, defektoři, diplomati atd.,

SIGINT (Signals Intelligence) – získané odposlechem rádia, radarem, jiným elektronickým šířením atd.,

²¹ NATO - North Atlantic Treaty Organisation - euroatlantický mezinárodní vojenský pakt se sídlem v Bruselu v Belgii, byl založen 4. dubna 1949 podpisem Severoatlantické smlouvy.

²² EU - European Union - Evropská unie je politická a ekonomická unie, založena na Smlouvě o Evropské unii a na Smlouvě o fungování Evropské unie, které uzavřely členské státy a kterými na Unii přenesly některé své pravomoci za účelem dosažení společných cílů.

²³ Vojenské zpravodajství. [online]. © 2013. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

IMINT (Imagery Intelligence) – získané fotografické, elektronicky nebo jiným způsobem.

LIAISON – informace získané v rámci mezinárodní spolupráce zpravodajských služeb.

Vlastními specifickými prostředky získávání informací jsou pak tzv. osoby jednající ve prospěch zpravodajské služby (HUMINT v užším slova smyslu) a zpravodajské prostředky, mezi něž se řadí zpravodajská technika, krycí doklady a krycí prostředky a sledování. V souvislosti se specifickými prostředky získávání informací se občas objevují formulace, z nichž lze dovést, že označují prostředky používané zpravodajskými službami jako činnost *extra legem* - např. tak, že zpravodajské služby získávají informace, které jsou legálními cestami nezjistitelné. Smyslem této formulace však nepochybně nebylo sdělit, že zpravodajské služby postupují nelegálními cestami. Jistě mají – kromě obecně dostupných a používaných způsobů získávání informací – oprávnění používat tzv. specifické prostředky získávání informací. Které to jsou a za jakých podmínek mohou být použity, jsou však stanoveny zákonem. Uplatňuje se zde tak zásada vycházející z ustanovení Listiny základních práv a svobod (§ 2 odst. 2), podle něhož může státní moc a státní orgán své pravomoci uplatňovat, jen pokud to dovolí zákon, tedy jen v případech, v mezích a způsoby, které jsou zákonem dovoleny. Takto je tedy naplněn jeden ze základních principů činnosti zpravodajských služeb – princip ústavnosti a zákonnosti. Zákonem jsou tedy upravena oprávnění zpravodajských služeb, mezi něž patří zmínění specifické prostředky získávání informací. Tyto prostředky jsou tedy prostředky zákonnými. Zde však třeba, s ohledem na jejich působnost, upozornit na odlišnost v případě vnějších služeb.

Největší legislativní pozornost je věnována používání zpravodajské techniky, tedy technických prostředků používaných utajeným způsobem a zasahující do základních lidských práv, především do práva na soukromí a tajemství dopravovaných práv. Kromě toho je zpravodajským službám také svěřeno oprávnění vést evidence obsahující osobní údaje, přičemž tuto skutečnost těmto osobám nesdělují, mohou informace sdružovat a získávat je pod krytím jiným účelem nebo jinou činností.²⁴

²⁴ POKORNÝ, L. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, s. 22-24. ISBN 978-80-87284-21-6.

Úřad pro zahraniční styky a informace²⁵ společně s Vojenským zpravodajstvím²⁶ mají na svých webových stránkách popsány prostředky a získávání informací obecně (viz výše) avšak Bezpečnostní informační služba je má na svých webových stránkách rozvedeny, jsou zde uvedeny pro lepší pochopení zde zmiňované problematiky, a to následovně. Při získávání informací zákon Bezpečnostní informační službě umožňuje používat zpravodajské prostředky, které rozděluje do tří skupin. První tvoří zpravodajská technika, druhou sledování (jeden z nejúčinnějších nástrojů pro získávání informací). Třetí skupinu představují krycí prostředky a krycí doklady.²⁷

1. Zpravodajská technika - Označení zpravodajská technika je souhrnné pojmenování pro elektronické, foto-technické, chemické, fyzikálně-chemické, radiotechnické, optické a mechanické prostředky a zařízení, které se používají utajeně, tedy v případech, kdy Služba zasahuje do práv a svobod občanů. Zmínit lze např. telefonní odposlechy, monitorování provozu konkrétních počítačů internetové sítě, skryté pořizování zvukových nebo obrazových záznamů v různém prostředí, identifikaci a zjišťování pohybu osob, vyhledávání, otevírání a prohlížení listovní korespondence a zásilek apod. Povolení k použití zpravodajské techniky vydává předseda senátu Vrchního soudu a to jen v případě, kdy získání potřebných informací jiným způsobem je neúčinné, podstatně ztížené nebo zcela nemožné.

2. Sledování - jako specifický utajený prostředek, je sledování jedním z nejúčinnějších nástrojů sloužících k získávání informací. V demokratickém právním státě může být ale použito výhradně na veřejně přístupných místech. V případě BIS dává souhlas ředitel Služby nebo jím pověřený vedoucí pracovník. Sledování je plánovitým – převážně vizuálním – pozorováním osob, míst, věcí nebo budov, nejčastěji se však zaměřuje na záznam pohybu, chování a jednání lidí. V případě sledování věcí, jde obvykle o pohyb různých zásilek, např. zbraní nebo drog. Pokud jde o místa nebo budovy, primárním

²⁵ Úřad pro zahraniční styky a informace. [online]. © 2016. Dostupné z: <http://uzsi.cz/cs/co-delame/>

²⁶ Vojenské zpravodajství. [online]. © 2013. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

²⁷ Bezpečnostní informační služba. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/jak-pracujeme.html>

zájmem je zjistit, co se v dané lokalitě a v okolí příslušného objektu odehrává, kdo se zde pohybuje, jak se chová apod.

3. Krycí prostředky a krycí doklady - slouží k utajení skutečné totožnosti důstojníka BIS, jeho příslušnosti ke Službě a k utajení objektů a zájmů BIS.²⁸

2. Minimální definice terorismu a jeho typologie

Význam slov teror a terorismus se od 19. století opět změnil a tato změna je příznačná. Ve Websterově mezinárodním slovníku z roku 1890 je teror definován jako extrémní strach, prudký děs, který ovládá tělo i mysl. Jako druhý význam slovník uvádí: něco nebo někdo způsobující děs či extrémní strach. Dnešní Websterův slovník 20. století v podstatě uvádí k teroru stejné významy: 1. intenzivní strach, 2. osoba nebo věc způsobující intenzivní strach, ale navíc se zde objevuje důležitý dodatek: 3. období charakterizované politickými exekucemi, 4. program terorismu nebo skupina či organizace hlásící se k těmto. K heslu terorismus moderní Websterův slovník nabízí následující: 1. terorizování, tj. používání teroru a násilí k zastrašení, podrobení atd., zvláště jako politické zbraně nebo metody, 2. zastrašení či podrobení tímto způsobem dosažené. Základním účelem terorismu je vytvářet strach prostřednictvím napadání cílů na veřejnosti. Teroristé dosahují maximálního úspěchu – strachu v okamžiku, kdy se jim podaří zorganizovat celou sérii násilných akcí.²⁹

Konečná a jednoznačná definice terorismu zatím neexistuje. Současný vývoj ukazuje, že je nesmírně obtížné dosáhnout všeobecného konsensu ve vymezení terorismu. Aktuálně používaných definic je několik desítek, hovoří se i o stovkách možností jak definovat terorismus. Prvotní intenzivní snaha definovat terorismus přichází jako reakce

²⁸ Bezpečnostní informační služba. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/zpravodajske-prostredky.html>

²⁹ Kolektiv autorů. *Encyklopedie - světový terorismus: od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co., 2001, s. 12. ISBN 80-7237-340-4.

na dramatické vyústění letních olympijských her v Mnichově v roce 1972.³⁰ V průběhu 70. let začínají vznikat první používané definice terorismu, ale dodnes bohužel neexistuje univerzální soulad ve finalizaci definování terorismu. V roce 1983 Ministerstvo zahraničí Spojených států amerických definovalo terorismus³¹ jako politicky motivované násilí vykonané proti nevojenským cílům subnacionálními skupinami nebo utajovanými aktéry, a to obvykle za účelem ovlivnění veřejnosti. Pro příklad pestrého definičního vymezení je možné uvést, že i různé instituce působící na území Spojených států používají odlišné definice, např. FBI³² používá vlastní vymezení terorismu. Podobná situace je aktuální i v evropských zemích, na půdě Evropské unie a České republiky nevyjímaje. Je možné, že se jedná o záměrný přístup institucí mezinárodního společenství terorismus definovat široce a různorodě. Ve chvílích analýzy vykonaného aktuálního násilí, pak máme volný prostor činit identifikovat a pojmenovat podle aktuálních vládních cílů a motivů. S takovým přístupem se setkáváme zejména u činnosti teroristických skupin v oblasti zemí Blízkého východu.³³

Na webových stránkách Ministerstva vnitra je k definici terorismu uvedeno následující: Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů.

Vedle této existují stovky dalších definic terorismu. V roce 1980 byla v USA, zemi, jež se stává nejčastějším cílem teroristických aktivit, publikována definice terorismu, která se skoro okamžitě stala vodítkem pro posuzování a hodnocení teroristických činů: Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny,

³⁰ V tomto roce došlo k zadržení a následné likvidaci izraelských sportovců palestinskou radikální skupinou

³¹ v hlavě 22, sekci 2656f(d) v úvodu dokumentu *Patterns of Global Terrorism*

³² FBI - Federální úřad pro vyšetřování je vyšetřovací orgán amerického ministerstva spravedlnosti, který působí jak jako federální vyšetřovací úřad trestné činnosti, tak i jako kontrarozvědná služba. Definice terorismu na webovém stránkách <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>

³³ MAKARIUSOVÁ, R. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013, s. 15 – 16. ISBN 978-80-86855-95-0.

jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen. Po událostech ze dne 11. září 2001 bylo i v rámci České republiky třeba reagovat na definici teroristického činu, kterou zveřejnila dne 27. prosince 2001 Rada EU (ve svém dokumentu, nazvaném: Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem³⁴):

Teroristický skutek je zde chápán jako množina vyjmenovaných činů, které mohou, svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních řádů se jedná o skutky, které byly spáchány s úmyslem:

- vážně zastrašit obyvatelstvo,
- nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků,
- vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace, a to:
 - útokem na lidské životy, který může zapříčinit smrt;
 - útoky na psychickou integritu osob;
 - únosy nebo braním rukojmí;
 - zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty;
- obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží;

³⁴ Více v dokumentu: Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001E0931:CS:HTML>

- výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní;
- pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy;
- přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy;
- výhružkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše;
- vedením teroristické skupiny;
- účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny;

Pro účely téhož dokumentu je teroristická skupina definována jako strukturovaná skupina, složená z více než dvou osob, ustavená pro delší časové období a konající v rámci dělby práce kroky nutné ke spáchání teroristických činů (viz výše). Nejedná se o náhodné či jednorázové spolčení. Pro usnadnění dalšího postupu Rada EU přímo stanovila seznam organizací a osob, splňujících tuto definici. Pravidelně aktualizovaný seznam je dodatkem Společného postoje.³⁵

Ačkoliv v této práci nebudou rozlišovány druhy terorizmu a zabýváno se jimi dále, ale bude mluveno o terorismu obecně, alespoň pro představu jsou zde uvedeny pohledy na terorismus na blízkém východě. Terorismus totiž není sám o sobě politickým hnutím či ideologií, ale taktikou či metodou, která je některými politickými skupinami v určitých situacích a obdobích používána k dosažení nejrůznějších účelů. Na Blízkém východě nejčastěji:

³⁵ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [citace 29.7.2009]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

- ke svržení politických režimů, případně států (např. okupačního izraelského režimu, respektive imperialistického, zkorumpovaného či bezvěreckého režimu v muslimské zemi) a dosažení vlastních nacionalistických cílů (např. získání území pro vlastní stát – Palestina, Kurdistan atd.),
- k omezení či zastavení určité politiky (např. izraelsko – palestinského mírového procesu),
- k upozornění na určitý politický problém (např. na situaci Palestinců, Kurdu atd., bývá také často spojeno s požadavkem na propuštění vězňených příznivců radikálních hnutí),
- k dosažení teologických cílů (např. vybudování chalífátu nebo jiné formy teokracie),
- k mocenskému boji uvnitř radikálních hnutí samotných, nebo mezi radikálními hnutími navzájem (např. konflikt Fatah versus Hamás),
- k podpoře spřízněných radikálních skupin (např. spolupráce německých palestinských a radikálů).³⁶

2.1 Terorismus jako hrozba

Terorismus je násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.

Vzhledem k tomu, že v současnosti je terorismus především mezinárodním jevem, před kterým není v bezpečí žádná země, je základem činnosti BIS v této oblasti zejména mezinárodní spolupráce. Vlastní postup v této problematice se řídí především pragmatickým hlediskem na možné ohrožení zájmů ČR nebo na možnost útoku proti objektům, občanům a zájmům jiného státu, který by byl realizován na území ČR. V zájmu BIS jsou rovněž aktivity zaměřené na nábor či získávání finanční či jiné logistické podpory terorismu a aktivity zaměřené na šíření radikálních interpretací ideologií či

³⁶ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007, s. 7. ISBN 978-80-87029-19-0.

náboženství podporujících teroristické aktivity. Aktuálně je hlavním myšlenkovým zdrojem mezinárodního terorismu džihádismus, nejradikálnější odnož islamistických ideologií.

Aktéři terorismu hledají stále nové formy, metody a cíle útoků, neboť musí překonat stále účinnější prvky nebo systémy zabezpečení. Aktuální vývoj v terorismu tedy směřuje k útokům na civilní obyvatelstvo na veřejných místech (tzv. měkké cíle) za použití pokud možno co nejjednodušších nástražných improvizovaných zařízení, konstruovaných podle snadno dostupných návodů na internetu, za co nejnižších nákladů. V budoucnu se na těchto typech vysoce nebezpečných útoků budou stále více podílet osamělí zradikalizovaní fanatici (fenomén tzv. osamělých vlků) bez přímých vazeb na jakoukoli teroristickou organizaci či jinou strukturu.³⁷

Jak již bylo nastíněno, terorismus není aktuálně největší bezpečnostní hrozbou pro ČR. V současné době je pozornost upřena především na organizovaný zločin a korupci, v neposlední řadě i na ohrožení počítačových sítí. Právě ohrožení počítačových sítí, nazývaní také kyberterorismem (specifická nekonvenční forma terorismu), je pro oblast kritické infrastruktury velmi nebezpečným jevem. Zmíněná propojenost jednotlivých systémů a obrovská závislost na moderních technologiích, jejichž prostřednictvím jsou dnes řízeny prakticky všechny oblasti lidské činnosti, tudíž i prioritní oblasti KI, dává velkou moc každému, kdo je schopen tyto technologie ovládat. A rozvoj technologií dává šanci jak těm dobrým, tak bohužel i těch špatným.

Teroristé mnohokrát dokázali, že skončení jedné éry z nich nečiní něco zastaralého, ba naopak, vždy se přizpůsobili a účinně transformovali své prostředky a metody. Jejich útoky nám dali pocítit, jak jsme zranitelní a jak jsou naše životy závislé na technických systémech, elektrické energii nebo internetu. Teroristé použili civilních prostředků, nástrojů, které mají lidem sloužit a obrátili je proti nim. Pro teroristy se stalo příznačným heslo: Účel světí prostředky. Jedno jakým způsobem, ať již prostřednictvím palné zbraně či počítačové klávesnice, hlavní je splnění cíle a naplnění požadavků teroristů. Neznamená to, že by všichni představitelé klasického terorismu pověsili zbraně na hřebík

³⁷ Bezpečnostní informační služba. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus.html>

a usedli za počítačový set. Faktem je, že teroristé objevili velkou slabinu dnešní společnosti a kybernetická bezpečnost se stává noční můrou. Přibývá útoků na sítě, které mohou mít katastrofální dopady. Mohou poškodit průmyslová řídicí centra, energetiku, zásobování, dopravu, zdravotnictví i záchranný systém a další stěžejní oblasti a destruovat tak celou vyspělou společnost.

Z hlediska klasického terorismu největší nebezpečí odborníci spatřují v islámském terorismu, který se díky výhodným podmínkám zakořenil v Evropě, neboť hlavní cíle (USA, IZRAEL) velmi masivně investují do bezpečnostních opatření na vlastní území a tím do značné míry ztěžují realizaci teroristických útoků. Z tohoto důvodu, tedy vzhledem k snížení rizika plynoucího z provádění útoku pro samotné teroristy a zvýšení šancí na úspěch, by bylo přesunutí pozornosti logickým krokem.

Konkrétně v České republice je pravděpodobnost výskytu teroristického chování spojována s těmito skutečnostmi:

- ČR patří v EU mezi země s nejvřelejšími vztahy se státem Izrael. ČR se účastní spojeneckých operací v Iráku a Afganistánu. Na území ČR (především Prahy), která je považována za neformální centrum středoevropského židovství, se nachází řada cenných a hodně navštěvovaných židovských památek, řada objektů kritické infrastruktury na úrovni státní správy, samosprávy či v privátní sféře není zatím dostatečně chráněná.

Přes skutečnosti uvedené výše je zde nutné podotknout, že v současné době je v ČR islamistický terorismus největší bezpečnostní hrozbou. Tato skutečnost je podpořena událostmi, při kterých došlo na území ČR k zatčení sedmi stoupenců radikální islámské organizace³⁸ Jamaat Shariat³⁹ podezřelých z podpory terorismu.

Za hlavní cíle možného útoku v ČR se pokládají především objekty v našem hlavním městě, i když nelze vyloučit i jiné lokality, například vlakové spoje, velké železniční uzly a koridory.

³⁸ Vyšetřováno v roce 2008 – 2011, krycí název operace byl Medvěd. Primárně na tomto případu pracoval Útvar pro odhalování organizovaného zločinu avšak za přispění některé zpravodajské služby.

³⁹ Jedná se o největší islamistickou vojenskou organizaci v předkavkazském Dagestánu v Ruské federaci s hlavním sídlem v Machačkale. Vznikla během Druhé čečenské války, na podporu nezávislosti Dagestánu jako islámského státu.

Zde lze uvést výčet cílů uvedených v sestupném pořadí vycházející především z proveditelnosti útoků vs. atraktivitu cíle: Ruzyňské letiště, Pražské metro, budova Svobodné Evropy, židovské cíle v Praze, zastupitelské úřady vybraných západních zemí, budovy mezinárodních společností a byznysu, obchodní, nákupní, sportovní a společenská centra, který vzhledem k velkému počtu osob a téměř neexistujícím bezpečnostním opatřením představují relativně vysoké riziko provedení teroristického útoku.⁴⁰ Pražská vlaková a autobusová nádraží, kde panuje z hlediska zabezpečení stejná situace jako v předchozím případě, tudíž opět představují velmi lákavý a snadný cíl. Energetická centra a přenosové soustavy apod. Z hlediska spektakulárnosti a počtu mrtvých sice představují tak zajímavý cíl jako cíle předcházející, jejich zasažení a dlouhodobé vyřazení však může mít zásadní vliv na život občanů, chod státu a na ekonomiku (tudíž jsou nebezpečné svými sekundárními dopady na společnost). Z mimopražských cílů možného napadení se jedná především o jaderné elektrárny, tepelné elektrárny, přehrady, přenosné soustavy energií, vodní elektrárny a přehrady. Právě jaderné elektrárny, přehrady, kulturní památky a objekty veřejné správy jsou označovány jako tzv. objekty zásadního významu. Legislativa ČR tento pojem zná, na tyto objekty se mj. vypracovává dokumentace z pohledu požární ochrany.⁴¹

V současné době se je pravděpodobně nejdiskutovanější, a to i mezi lidmi, fenomén terorismu- tzv. Islámský stát, ten pravděpodobně děsí obyvatelstvo nejen České republiky, proto bych ho tu zmínil, ačkoliv se této práci jedná o terorismus obecně.

Takzvaný Islámský stát je radikální sunitská džihádistická organizace blízká al-Kaídě, která pod názvem Islámský stát v Iráku a Levantě (ISIL)⁴² od roku 2013 působila v Sýrii. Od začátku roku 2014 operuje též v Iráku, kde nejprve ovládla část západní provincie Anbár s městy Ramadí a Fallúdža. V půlce června téhož roku dobyla i Mosul a Tikrit a

⁴⁰ V současné době by s největší pravděpodobností jednalo o nákupní centrum Palladium, OC Chodov nebo OC Černý most a to vzhledem k jejich největší návštěvnosti. Období Vánoc by bylo nejkritičtější.

⁴¹ VILÁŠEK, J., FUS, J. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. Století*. Praha: Karolinum, 2012, s. 96 – 98. ISBN: 978-80-246-2170-8.

⁴² případně též Islámský stát v Iráku a Sýrii – ISIS – dnes také využívaný a možná známější název

další města na severu Iráku. Jeho vůdcem se stal Abú Bakr al-Bagdádí⁴³, jenž si přisvojil islámský titul emíra. Dne 29. Července 2014 byl vyhlášen v obsazených částech Sýrie a Iráku tzv. chalífát – Islámský stát. Kořeny původního ISIL, který vznikl v dubnu 2013, však sahají o více než deset let hlouběji ke skupině Tahvíd a džihád vedené Jordáncem Abú Musou Zarkávím. Ten organizaci původně založil s cílem svrhnout jordánského krále. Po americké invazi do Afghánistánu v roce 2003 se ale Zarkáví přesunul do Iráku, kde se Tahvíd a džihád stal hlavním protivníkem spojeneckých sil v sunitských částech země. Útočil především na irácké bezpečnostní síly, přičemž hojně využíval sebevražedných atentátníků. Vzhledem ke své brutalitě, bojové efektivitě a velkému majetku představuje Islámský stát nejnebezpečnější teroristické uskupení současnosti.⁴⁴

Když už zde byla, alespoň částečně, nastíněný terorismus spojený s islámem tak je vhodné odkázat na celou knihu: *Radical Islam and the Revival of Medieval Theology*⁴⁵, kde autor Daniel Lav díky rozsahu, který překlenuje mezeru mezi studiem klasického islámu a moderního Středního východu, odhaluje hluboký teologický rozměr v současném islámském radikalismu a zkoumá trvalou relevanci středověké teologie k moderním debatám. Na základě zkoumání myšlenky středověkého učenice Taq al-D n Ibn Taymiyyi (d. 1328) je zde demonstrováno, kolikrát se v minulosti objevily chybné výklady v rámci sunitského islámu, takové události jako kontroverzní diskuse v rámci Muslimského bratrstva, rozdělení radikálních salafů a politicky klidnějších osob, odmítnutí militantnosti egyptskými a libyjskými džihádistickými skupinami a radikalizace povstání na severním Kavkaze. Kombinuje se zde klasické islámské učení s hlubokou znalostí současného radikalismu, které nabízí nové pohledy na strukturu moderního radikálního islámu. Z důvodu toho, že není předmětem této práce zabývat se islámským terorismem, nebudou se zde dále tyto teorie rozvádět.

⁴³ Vůdce Islámského státu (IS) Abú Bakr al-Bagdádí je údajně mrtvý. S odkazem na informace od samotného IS to oznámila irácká nezávislá televize Súmaríja. Později to potvrdila i Syrská organizace pro lidská práva (SOHR).

⁴⁴ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 361. ISBN 978-80-7380-611-8.

⁴⁵ LAV, D., *Radical Islam and the Revival of Medieval Theology*. New York: Cambridge University Press, 2012. ISBN 1107009642.

2.2 Typologie terorismu

Obdobně jako je velmi obtížné nalézt vhodnou definici terorismu, je velmi problematické nalézt i smysluplnou typologii terorismu, popř. alespoň jistou obecnější klasifikaci pro pochopení rozsahu a struktury teroristického spektra. Do členění terorismu vstupují kritéria odlišné kvality, např. ideová motivace, způsob či místo provedení aktu, geografická oblast působení apod. Vzájemná kombinace různých kategorií není vyloučena, avšak při aplikaci na jednotlivé typy je důležité zachovávat stejnorodost anebo vnitřní logiku typologie. Jednotlivými typy terorismu jsou v tomto pojetí :

1. ultralevicový terorismus,
2. ultrapravicový terorismus,
3. etnický a teritoriální terorismus,
4. náboženský terorismus,
5. ekologický terorismus,
6. kriminální terorismus,
7. psychopatologický terorismus,
8. single-issue⁴⁶ terorismus,
9. další varianty terorismu.

Širší ideová motivace však není jediným možným kritériem pro rozčlenění terorismu. Při charakteristice jednotlivých projevů terorismu je možné zohledňovat i další aspekty, a vytvořit tak komplexnější analytický rámec. Další rozdělení je možné na:

1. subversivní terorismus (tj. terorismus zdola proti držitelům moci),

⁴⁶ jednopoložkový – např. proti potratům atd.

2. represivní terorismus (tj. terorismus shora, od držitelů moci).

I tyto kategorie nemusí být zcela jednoznačné, protože některé subversivní teroristické organizace realizují teroristické akce vůči vlastním členům či odpadlíkům za účelem udržení loajality a poslušnosti. Jedná se tedy o jistý represivní terorismus v rámci subversivního.

Represivní terorismus bývá často chybně zaměňován se státním terorismem. Nejedná se ovšem o totožné kategorie, protože stát může (zpravidla mimo vlastní území) realizovat vůči svým nepřítelům i subversivní násilí. Podle charakteru aktéra terorismu lze totiž vymezit rozdělení na:

1. státní terorismus (předvídatelný je i terorismus mezinárodní či supranacionální instituce či organizace),
2. nestátní terorismus (s podtypy substátního a nadstátního terorismu).

Co do rozsahu teroristických aktivit lze dělit terorismus na:

1. mikroterorismus (pokud je intenzita útoků nízká, způsobuje pouze dílčí poškození, větší, anebo drobná zranění),
2. mezoterorismus (pokud je intenzita útoků střední, dochází k výrazným škodám na majetku či ztrátám na životech maximálně v řádu stovek osob),
3. makroterorismus (pokud je intenzita terorismu velká, dochází majetkovým škodám vážně poškozujícím sociálně-ekonomickou stabilitu státu nebo regionu anebo k obětem na životech v řádu tisíců osob a více).⁴⁷

Terorismus lze dělit dalšími způsoby, ale toto není primárním cílem této práce a jedná se zde pouze o nastínění problematiky dělení terorismu.

Typologie terorismu dle webových stránek Ministerstva vnitra je uvedena následovně: V rámci typologie terorismu často dochází k nepřipustnému slučování kritérií

⁴⁷ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, o.s., 2005, s. 35 – 39. ISBN 80-90-333-8-9.

motivace, aktérů, rozsahu a způsobů provádění akcí teroristů. Z hlediska základního stanovení hrozeb a jejich předcházení je třeba stanovit především motivaci teroristů. Podle motivace je možné vypracovat typologii terorismu, která zahrne i nepolitické formy terorismu:

Terorismus kriminální: teroristické akce provedené primárně za účelem získání osobních materiálních výhod

Terorismus patologický: teroristické akce provedené primárně kvůli psychickému sebeuspokojení

Terorismus politický, resp. ideologický: akce provedené z kolektivních pohnutek bez hledání přímých materiálních výhod. Tuto kategorii lze dále dělit na:

1. Ultralevicový terorismus,
2. Ultrapravavicový terorismus,
3. Etnický terorismus,
4. Náboženský terorismus,
5. Environmentální terorismus,
6. Vigilantistický terorismus,⁴⁸
7. Single-issue terorismus.

Co do rozsahu působení terorismu existuje kategorie domácího terorismu a mezinárodního terorismu, související s počtem zemí, v nichž terorismus působí anebo získává prostředky a logistiku pro svoji činnost. Nepřehlédnutelná je vazba terorismu na jiné negativní jevy, jakými je například obchod z drogami (ze kterého jsou teroristické akce nezdědka financovány) nebo obchod se zbraněmi. Společně s organizovaným

⁴⁸ Při užití projevu tohoto terorismu se jedná o právo a pořádek, který není schopen zajistit sám stát, jako příklad lze uvést latinskoamerické černé brigády, které útočí např. proti bezdomovcům.

zločinem a šířením zbraní hromadného ničení patří terorismus – zejména jeho mezinárodní forma – k nejzávažnějším rizikům ohrožujícím celou lidskou civilizaci.⁴⁹

2.3 Boj proti terorismu

Tady vystává otázka, je možné účinně bojovat proti terorismu? Za dodržení určitých podmínek ano, avšak je to komplikovaná cesta plná dílčích úkolů. Při ní je nutné se poučit z chyb a v tomto boji neustávat, a to hlavně z důvodu toho, že každý zmařený teroristický útok je jakýmsi úspěchem a plodem dobře odvedené zpravodajské práce.

Moderní společnost nemá zatím náležitou ochranu proti anonymním teroristickým akcím. Ve Spojených státech amerických se vymýšlely nejrůznější možnosti, jak odolat jaderným zbraním, raketovým útokům či chemickým a biologickým prostředkům. A zapomnělo se na poučení z historie. Stalo se to na závěr druhé světové války, kdy americké bombardovací letadlo narazilo na tehdy nejvyšší mrakodrap ve světě Empire State Building. Po útoku 11. září vyvstala znovu otázka, zda je vůbec možné ochránit se proti útočníkům, když na čtyřech místech v téže době nezadržela ostraha letiště skupiny pachatelů. Odpověď je v tomto případě jednoznačná: naprosto spolehlivá ochrana proti terorismu neexistuje. Ihned se vyskytla závažná doporučení: zahradit kokpit od prostoru letadla neprůstělnou stěnou: zajistit přítomnost ozbrojené ochranky na palubě, umožnit pozemní kontrole převzít řízení uneseného letadla.

V Evropě se stále častěji hovoří o vytvoření agentury, která bude sbírat informace o podezřelých aktivitách extrémistických skupin a vyměřovat si je, podobně jako tajné služby mají mezi sebou dohody o spolupráci. Tajné služby, jež jsou určeny k ochraně států, by byly s agenturou v kontaktu jako s koordinačním orgánem.

Terorismus jako celosvětový jev vyžaduje i globální protiopatření, širokou spolupráci států a shodu v tom, které organizace jsou teroristické, a podle toho by postupovaly: patří k tomu i likvidace či zmrazení finančních zdrojů teroristických skupin, zastavení finanční podpory. V některých státech nejsou některé organizace (Hamás, Hizballáh) považovány

⁴⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. [cit. 9.6.2009]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>

za teroristické a v jiných nikoliv, Sýrie podporuje palestinské teroristické organizace apod.

V této souhře protiteroristických preventivních možností má mezinárodní právo nezastupitelné místo a ještě četná bílá místa. Přitom vzor, jakými metodami postupovat, zde nepochybně existuje. Mnohé úmluvy věnované postihu tzv. Leteckého pirátství, které byly přijaty zhruba v 70. letech minulého století, jsou totiž svým společenským účinkem natolik úspěšné, že tehdejší častý jev leteckého pirátství v podstatě zlikvidovaly. Naproti tomu menší společenskou efektivitu mají protiteroristické úmluvy chránící specifickou kategorii osob, které používají mezinárodní ochranu, zejména diplomatických zástupců, zcela neefektivní se nám jeví Úmluva proti braní rukojmí a jiné dílčí či sektorové protiteroristické úmluvy, přičemž významný podíl mají na tom ty státy a jiní konatelé veřejné moci, jež působení teroristů tolerují nebo přímo podporují. To dokazuje, že pouhými právními nástroji se terorismus jako fenomén současnosti zlikvidovat nedá, avšak bez mezinárodního práva by byl výčet možností neúplný.⁵⁰

V boj proti terorismu lze uvažovat o důležitých pěti základních bodech: a to prevence – to znamená jak vyřešit radikalizaci a nábor teroristů dále pak ochranu – tzn. jak ochránit obyvatelé a důležitou infrastrukturu před následky teroristických útoků, následně pronásledování – tzn. již podezřelého a pachatele např. teroristického útoku postavit před soud, následně reakce – tzn. jak zvládat následky teroristických činů a připravovat se na ně, v poslední řadě spolupráce s partnery – tzn. provádět protiteroristická opatření a vyšetřování celosvětově a organizovaně.

3. Participace zpravodajských služeb v boji proti terorismu

Vývoj terorismu na českém území i ve světě s sebou přinesl i nutnost realizace protiteroristické politiky. Její význam pro ČR jakožto člena koalice ve válce s terorismem na rostl po 11. Zář 2001. Formulaci a realizaci protiteroristické politiky ovlivňuje řada státních i nestátních aktérů. Na boj proti terorismu má významný vliv i politika mnoha

⁵⁰ DAVID, V., MALACKA, M. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, Praha a.s., 2005, s. 126 -129. ISBN 80-7201-524-9.

mezinárodních organizací. Politika ČR v boji proti terorismu prošla v posledních letech procesem výrazné europeizace.⁵¹

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že se boj proti tomuto protivníkovi neobejde bez vzájemné podpory jednotlivých bezpečnostních složek v našem případě zpravodajských služeb, které mají případným rizikům předcházet.

Protiteroristická politika je politika, která je zaměřena na eliminaci terorismu. V širším smyslu jí lze chápat jako celkové působení společenských aktérů na nejrůznějších úrovních, které vede k potlačení předpokladů, podmínek i negativních důsledků terorismu. Nástroji státní protiteroristické politiky jsou především:

- zpravodajské operace (zjišťují informace o teroristech),
- policejní operace (zadržování teroristů, likvidace náloží apod.),
- vojenské operace (zajišťují likvidaci teroristů a ochranu před nimi vojenskými prostředky),
- právo (zajišťuje např. vymezení kompetencí protiteroristických orgánů),
- preventivní opatření (přispívají k eliminaci terorismu),
- politická činnost směřující k odstranění příčin terorismu, včetně diplomacie a politického vyjednávání,
- civilní ochrana (vytváření struktur k eliminaci následků teroristických útoků, včetně lékařství, pomoci obětem apod.).⁵²

⁵¹ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 383. ISBN: 80-90-333-8-9.

⁵² MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, str. 383 - 384. ISBN: 80-90-333-8-9.

Potřeba boje s terorismem je obecně uvedena v článku 29 Smlouvy o EU. Terorismus je specifická forma závažné trestné činnosti. Toto sdělení nemá v úmyslu se zabývat jednotlivými trestními jevy. Nicméně od událostí z 11. září 2001 a 11. března 2004 je boji proti mezinárodnímu terorismu věnována nejvyšší politická pozornost a Unie podnikla mnoho iniciativ, včetně některých na poli policejní spolupráce pro zlepšení efektivity donucovacích orgánů v boji proti terorismu. Sdělení o policejní spolupráci by proto nemohlo být úplné bez stručné analýzy policejní spolupráce v této specifické oblasti. Protiteroristické aktivity zemí jsou založeny hlavně na spolupráci zpravodajských služeb, policejních složek a soudních orgánů. Členské státy, které byly tradičně konfrontovány s vnitrostátními hrozbami terorismu, si v rámci policie vytvořily zpravodajské služby a ty stojí v popředí boje proti terorismu. V těchto zemích se obvykle zpravodajské služby v rámci policie zabývají teroristickými hrozbami, zatímco tradiční zpravodajské služby zaměřují svou pozornost na vnější hrozby pro národní bezpečnost. V těch členských státech, které nemají minulé zkušenosti s vnitrostátním terorismem, jsou odpovědny za shromažďování, analýzu a šíření zpravodajských informací v boji proti terorismu bezpečnostní a zpravodajské služby. Díky tomu mohou být v Unii rozlišeny dvě koncepce spolupráce, které do velké míry určují schopnost institucionálních struktur účinně řídit spolupráci v boji proti terorismu: jednak mezi policejními složkami a jednak mezi bezpečnostními/zpravodajskými službami. Zpravodajské služby členských států v boji proti terorismu spolupracují již delší dobu v neformálním rámci, který je znám jako „Bernský klub“, kterého se také účastní i některé jiné evropské státy. Tato spolupráce je založena na vzájemné důvěře a přizpůsobivosti. Po 11. září 2001 zpravodajské služby následovaly závěry Evropské rady ze dne 21. září 2001 a vystupňovaly svou protiteroristickou spolupráci v rámci „Protiteroristické skupiny“ Bernského klubu, která sdružuje protiteroristické odborníky zpravodajských služeb. Policejní složky se této skupiny neúčastní.⁵³

⁵³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o posílení policejní a celní spolupráce v Evropské Unii I. Zpráva o úspěších od doby vstupu amsterodamské smlouvy v platnost II. Návrhy na zlepšení /* KOM/2004/0376 v konečném znění. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52004DC0376>

3.1 Spolupráce zpravodajských služeb v ČR

Jedním ze základních předpokladů úspěšného boje proti terorismu je schopnost bezpečnostních složek včas získávat informace o záměrech a aktivitách teroristických struktur a rychlá výměna informací a spolupráce mezi zainteresovanými (zejména zpravodajskými a policejními) složkami doma i v zahraničí. Jak zpravodajské, tak policejní složky České republiky jsou totiž intenzivním způsobem zapojeny do přímé mezinárodní spolupráce týkající se boje proti terorismu. Úsilí bezpečnostních složek musí v celém procesu sehrávat zejména preventivní roli. Jeho cílem je, aby případné teroristické aktivity byly odhaleny v zárodku. Spolupráce mezi bezpečnostními složkami je přitom naprosto zásadní. Zpravodajská činnost sehrává roli v etapě latentních příprav teroristického útoku, policejní složky zase disponují výkonnými pravomocemi. Obě složky musí rovněž spolupracovat při sledování, resp. stíhání konkrétních pachatelů.

Důležitým orgánem v oblasti výměny informací v rámci boje proti terorismu je Společná zpravodajská skupina.⁵⁴ Jedná se o trvalé pracovní těleso Výboru pro zpravodajskou činnost. Členy Skupiny jsou zástupci Úřadu vlády, zpravodajských služeb České republiky, Ministerstva vnitra, Policie České republiky a Ministerstva zahraničních věcí.

Na základě usnesení vlády č. 1060 ze dne 13. září 2006 ke koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky při vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu, byla jako koordinační místo určena Bezpečnostní informační služba. Usnesení zavazuje ostatní zpravodajské služby k tomu, aby své informace Bezpečnostní informační službě poskytovaly. Bezpečnostní informační služba byla pověřena úkolem získané informace vyhodnocovat o výsledcích informovat předsedu vlády.

Současnou situaci však nelze považovat z řady důvodů za dostačující. Současný stav je proto třeba přinejmenším dále zefektivnit dalším postupným zapojováním zpravodajských služeb České republiky do procesu spolupráce a výměny informací s Policií České republiky (zejména to platí pro intenzivnější poskytování informací

⁵⁴ zřízena dle Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 6. června 2005 č. 54

národnímu kontaktnímu bodu pro terorismus⁵⁵ v případech, které zakládají podezření z teroristického trestného činu a proto stanovení formy a četnosti příslušných vzájemných koordinačních jednání mezi policejními složkami a zpravodajskými službami). Zároveň je třeba posílit Společnou zpravodajskou skupinu tak, aby její výstupy konkrétním adresátům podávaly komplexní přehled o situaci a obsahovaly pro ně praktičtější doporučení. Zároveň je třeba skupinu efektivnějším způsobem směřovat a vést. Bez akceschopného koordinátora, který je schopen vyvinout tlak pro sdílení a výměnu informací, zůstává potenciál Skupiny trestuhodně nevyužit.⁵⁶

3.2 Celosvětová spolupráce zpravodajských služeb

Vzájemná výměna zpravodajských informací v rámci mezinárodní spolupráce již zabránila mnoha snahám o provedení teroristických útoků či jiným aktivitám spojených s terorismem, např. propagaci, náboru či budování logistických podpůrných základů. Takové aktivity, které předcházejí teroristickým útokům, se mohou vyskytnout také na území ČR. V případě propagace a náboru je společným jmenovatelem proces radikalizace. Jde o jev, kterému je věnována velká pozornost, protože je hnacím motorem terorismu a z hlediska působnosti zpravodajských služeb je nejdůležitějším okamžikem pro získání kritických informací pro prevenci terorismu. V oblasti logistické podpory teroristických sítí je stěžejní financování terorismu. V posledních letech došlo k vyvinutí promyšlenějších způsobů převodů peněz od dárců k příjemcům. Džihádistická propaganda je fenomén, na který je teroristy kladen stále větší důraz, neboť stojí na počátku vývojových procesů vedoucích k teroristickým útokům. Vzhledem k tomu, že

⁵⁵ Národní kontaktní bod pro terorismus – jedná se o specializované centrální komunikační, informační a analytické pracoviště PČR. Toto pracoviště se zabývá sběrem, vyhodnocováním, analýzou a zpracováním informací, zjištěných PČR, o teroristech a osobách důvodně podezřelých z napojení na teroristické organizace. Spolupracuje s ostatními bezpečnostními orgány u nás i v zahraničí. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kopie-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

⁵⁶ SOULEIMANOV, E. (ed.) *Terorismus. Pokus o porozumění*. Praha: Eurolex Bohemia, 2010, s. 118 – 119. ISBN 80-86861-76-7.

stále častěji využívá moderních technologií, nelze její vliv trvale omezit nebo dokonce přerušit.⁵⁷

Není třeba říkat, že boj proti mezinárodnímu terorismu vyžaduje mezinárodní spolupráci. Bylo uzavřeno nesčíslné množství mezinárodních dohod, pokoušejících se dát řád strategie v boji proti terorismu na vládní úrovni, zkonstatěle vlády však často dávají přednost ochraně vlastních zájmů před účinnou mezinárodní spoluprací. Nejúčinnější formou boje proti terorismu jsou každodenní neformální kontakty mezi policií a zpravodajskými službami.⁵⁸

Velice podstatná je i spolupráce s policejními útvary a to hlavně z toho důvodu, že zpravodajské služby ČR nemají exekutivní pravomoci. V České republice je upravena následovně: Na zajišťování bezpečnostních funkcí České republiky se nezastupitelným způsobem podílejí zpravodajské služby a Policie České republiky. Úkolem zpravodajských služeb není vykonávat pořádkový dozor, přímo zamezovat protiprávním činnostem ani konat v trestním řízení. Policie plní úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti a její útvary působí také jako orgány činné v trestním řízení. Policie je zákony vybavena obvyklými donucovacími pravomocemi, kterými zpravodajské služby nedisponují. Právním základem spolupráce zpravodajských služeb a policie jsou ustanovení zákona o zpravodajských službách a ustanovení zákona o policii, která působí uvnitř rámce ústavních zásad povolených způsobů prosazování státní moci. Spolupráce mezi oběma typy bezpečnostních sborů se uskutečňuje především v oblasti výměny informací a právní rámec předurčuje konkrétní formy této spolupráce. Každý návrh organizačního způsobu spolupráce je vždy potřebné pečlivě posuzovat z hlediska zákonného rámce a v případě zjištěného odklonu přehodnotit. Bez odpovědného

⁵⁷ Bezpečnostní informační služba. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus.html>

⁵⁸ Kolektiv autorů. Encyklopedie - světový terorismus: od starověku až po útok na USA. Praha: Svojtka & Co., 2001, s. 513. ISBN 80-7237-340-4.

posouzení zákonnosti nelze žádný návrh konkrétních opatření vynucovat administrativními procedurami.⁵⁹

Z vlastní zkušenosti mohu říct, že spolupráce mezi zpravodajskými službami je funkční celosvětově, alespoň v některých případech. Do jaké míry jsou distribuovány informace oběma směry mezi jednotlivými službami to už je věc druhá. V některých případech bude velký problém hlavně z administrativního (byrokracie je bohužel všudypřítomná) hlediska, možná by nebylo úplně od věci pokud by mezi těmito organizacemi byla daleko větší důvěra a informace by se mohli sdílet ihned, bez zbytečných průtahů a politiky (co za určitou informaci dostanu na oplátku apod., samozřejmě to neznamená, že se toto děje, ale věřím, že se to bohužel občas vyskytne). Jednou z nejdůležitějších věcí je si uvědomit, že v podstatě jedno kde, na jakém území by k teroristickému útoku došlo, ztráty na životech je potřeba brát z globálního hlediska a v tom případě i zdánlivě bezvýznamné situace mohou, po zasazení do širších souvislostí vést například ke zdárnému zmaření teroristického útoku kdekoliv na světě. Z toho důvodu se domnívám, že touha po ocenění za zásluhy by měla být až někde velice vzadu na žebříčku hodnot a jak už bývá zvykem, v ČR rozhodně, ve světě nevím, ale řekl bych že to bude obdobné, většinou si zásluhy připisuje organizace nemající nálepku „tajná“ a s tím by měl každý příslušník být ztotožněn.

3.3 Kooperace v Evropě

ČR se aktivně zasahuje o potírání všech forem terorismu jak na národní úrovni, tak v rámci mezinárodních organizací, včetně sjednávání a provádění protiteroristických úmluv. Mezi priority patří opatření proti financování terorismu, ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury, respektive jiných cílů potenciálně zranitelných teroristickým útokem. V souladu s Protiteroristickou strategií EU přijímá ČR systémová preventivní opatření. V rámci NATO přispívá ČR k podpoře boje proti terorismu sdílením

⁵⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. © 2017. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pravni-ramec-spoluprace-zpravodajskych-sluzeb-a-policie-ceske-republiky.aspx>

zpravodajských informací, rozvojem odpovídajících schopností, rozšířením konzultací s partnery a svojí aktivní účastí v aliančních operacích a misích. ČR v rámci EU přispívá k formulování konkrétních opatření v oblasti boje proti terorismu, zaměřených na posílení spolupráce jako mezi členskými státy EU, tak i s nečlenskými zeměmi. ČR se zaslouhuje o prohlubování a zefektivňování procesů a mechanismů odzbrojení, kontroly zbrojení a šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. V návaznosti na přijetí nové Strategické koncepce NATO a opatření směřujících k posílení článku 5 Washingtonské smlouvy aktivně podporuje rozvoj a budování územní protiraketové obrany NATO a zkoumá možnosti konkrétního zapojení do tohoto systému. Rozvíjí také schopnosti bránit se proti hrozbě chemických, biologických, radiologických a jaderných zbraní hromadného ničení. V rámci sdílení společenských rizik a odpovědnosti v NATO pokračuje ve specializaci svých ozbrojených sil a oblast ochrany proti zbraním hromadného ničení. ČR podporuje alianční politiku odstrašení, která je založena na vyvážené kombinaci jaderných a konvenčních schopností. Účastí se formování jaderné politiky NATO v souladu s principy jaderných konzultací a jaderného plánování.

V mezinárodních kontrolních režimech nad rámec OSN prosazuje ČR takové kroky, které povedou k posílení kontroly systému exportu, zabráněním zneužívání položek dvojího použití a k prevenci šíření zbraní hromadného ničení. Aktivně podporuje snahy o začlenění všech zemí EU do všech mezinárodních kontrolních režimů, což umožní zefektivnit kontrolu exportu v zóně volného pohybu zboží a při exportu kontrolovaných položek z této zóny do třetích zemí.⁶⁰

EU a její členské státy jsou konfrontovány s významnými bezpečnostními problémy. Terorismus, organizovaný zločin a kyberkriminalita stále více ohrožují společnosti ve všech částech Evropy, přičemž povaha a rozsah těchto hrozeb se změnily. Do Evropy se přelévá politická nestabilita z jejího bezprostředního sousedství, což ohrožuje bezpečnostní zájmy EU. Někteří evropští občané využívají krizí a konfliktů v Sýrii, Iráku a Libyi ke vstupu do teroristických skupin a po návratu mohou představovat významné

⁶⁰ VILÁŠEK, J., FUS, J. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. Století*. Praha: Karolinum, 2012, s. 24 – 25. ISBN 978-80-246-2170-8.

nebezpečí. Dokladem rostoucí hrozby násilného extremismu a vlivu globálních konfliktů na radikalizaci evropských občanů jsou nedávné teroristické útoky v Evropě.

Za zajištění vnitřní bezpečnosti jsou stále v první řadě odpovědné členské státy. Nicméně hrozby, jimž čelí evropští občané, jsou stále rozmanitější a ve větší míře působí přes hranice. Za bezpečnost jsou v první řadě odpovědné členské státy, tento úkol však již nemohou zcela splnit samy. Trestná činnost a terorismus nejsou omezeny hranicemi EU ani jejich sousedních regionů. Vnitřní bezpečnost EU a celosvětová bezpečnost jsou vzájemně závislé a propojené. Bezpečnost Unie je silně závislá na spolupráci s mezinárodními partnery a sousedními zeměmi. Boj proti organizované trestné činnosti a terorismu je společným evropským úkolem. Evropský program pro bezpečnost by měl být společným programem členských států a orgánů EU a měl by sloužit jako základ pro spolupráci a společnou činnost Unie.

Evropský program pro bezpečnost bude pomáhat policii a dalším donucovacím orgánům různých členských států v efektivnějším sdílení dat a lepší spolupráci v boji proti přeshraniční kriminalitě. Členské státy mohou využít podpory agentur EU. Program pro bezpečnost se zaměřuje na vytváření přidané hodnoty EU prostřednictvím:

A) snadnější výměny informací mezi donucovacími orgány a agenturami EU:

Příklad č. 1: Donucovací orgány využívají Schengenský informační systém (SIS) ke konzultaci záznamů o hledaných nebo pohřešovaných osobách a věcech. Komise bude usilovat o zavedení dalších kategorií vedoucích ke vzniku záznamů a bude prosazovat využívání SIS společně s databází odcizených a ztracených cestovních dokladů (SLTD), kterou spravuje Interpol⁶¹.

Příklad č. 2: Evropský informační systém rejstříků trestů (ECRIS) již nyní podporuje zásadní výměnu informací v této oblasti. V současnosti ECRIS používá 26 členských států a jeho rostoucí vyžití vede k výměně přes 100 000 zpráv za měsíc. Neobsahuje však údaje o státních příslušnících zemí mimo EU. Komise ECRIS rozšíří, aby v něm

⁶¹ Interpol je největší policejní organizací na světě a zabezpečuje policejní spolupráci v kriminálně-policejní oblasti mezi smluvními státy organizace.

bylo možné shromažďovat a sdílet údaje o těchto státních příslušnících, kteří byli v EU odsouzeni.

B) intenzivnější operativní policejní spolupráce:

Příklad: Agentury EU, zejména Europol⁶² a Eurojust⁶³, mají velmi důležitou úlohu při usnadňování přeshraniční spolupráce a přeshraničního vyšetřování. Evropská komise zdokonalí koordinaci práce agentur EU, aby byl jejich potenciál k podpoře členských států plně využit.

C) podpory odborné přípravy a spolufinancování pro bezpečnostní projekty na úrovni EU:

Příklad: Vytvořený Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF) disponuje na období let 2014–2020 celkovým rozpočtem ve výši přibližně 3,8 miliardy eur. Komise přizpůsobí využití ISF prioritám stanoveným v programu pro bezpečnost, s obzvláštním důrazem na zintenzivnění výměny informací, aktualizaci národních součástí Schengenského informačního systému a posílení přeshraniční spolupráce.

Pro dalších 5 let program pro bezpečnost stanoví tři priority pro činnost EU, které jsou soustředěny do oblastí, v nichž může Unie dosáhnout reálných výsledků:

- terorismus a radikalizace představují významné hrozby pro vnitřní bezpečnost EU. Nedávné teroristické útoky v EU zdůraznily potřebu silné společné reakce EU, zejména vůči fenoménu navracejících se zahraničních bojovníků. Tento problém není nový, ale počty bojovníků pohybujících se do oblastí současných konfliktů v Sýrii, Iráku a Libyi a nazpět, jakož i propojenost těchto konfliktů, nemají obdoby.

- organizovaná trestná činnost má obrovské lidské, sociální a ekonomické náklady – počínaje převáděním migrantů, obchodováním s lidmi, obchodem se střelnými zbraněmi,

⁶² Evropský policejní úřad - je agentura EU působící v oblasti prosazování práva. Jejím cílem je zlepšit bezpečnostní situaci v Evropě prostřednictvím podpory donucovacích orgánů a pomáhá jednotlivých členských států v boji se závažnou mezinárodní trestnou činností a terorismem.

⁶³ Eurojust byl zřízen v roce 2002. Jeho úlohou je podporovat a zlepšovat spolupráci justičních orgánů členských států v boji proti závažné mezinárodní trestné činnosti v Evropské unii.

drogami nebo cigaretami až po environmentální, finanční a hospodářskou kriminalitu. Pachatelé organizované trestné činnosti se vždy snažili využívat mezery v oblasti vymáhání práva napříč hranicemi, a proto může být činnost EU tak užitečná. Síť organizované kriminality rovněž zásobují a financují činnost teroristů, což dále zdůrazňuje naléhavost řešení této otázky.

- vzhledem k tomu, že naše životy, včetně obchodu a bankovních služeb, stále více probíhají online, nabízí kyberkriminalita zločincům obrovské potenciální zisky. V situaci, kdy je stále více osobních informací uloženo v digitální podobě, narušuje kyberkriminalita osobní bezpečnost a soukromí. Zločinci zneužívají moderní technologie, jako je internet, k nezákonnému online obchodu s drogami a zbraněmi a dalším kriminálním transakcím. Kvalitnější reakce donucovacích a soudních orgánů na kyberkriminalitu patří mezi priority Evropského programu pro bezpečnost.

Program bude uvedeným hrozbám čelit zintenzivněním a zefektivněním výměny informací a operativní spolupráce mezi členskými státy, agenturami EU a odvětvím informačních technologií. Cílem Evropského programu pro bezpečnost je posílit nástroje, které EU poskytuje donucovacím orgánům v členských státech pro boj proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti. Program dále obsahuje cílená opatření, která mají být přijata na úrovni EU. Zaprvé program usiluje o zlepšení výměny informací a větší operativní spolupráci mezi policejními a soudními orgány členských států a s agenturami EU. Systémy výměny informací existují, ale nejsou plně využívány. Pokud jde o operativní spolupráci, je možné daný rámec dále rozvíjet. A zadruhé, v boji proti terorismu program navrhuje posílit roli Europolu zřízením Evropského centra pro boj proti terorismu jako zabezpečeného centra pro výměnu informací mezi vnitrostátními donucovacími orgány, které bude vycházet z úspěšné činnosti Evropského centra pro boj proti kyberkriminalitě. Také boj proti financování terorismu bude intenzivnější. Za účelem prevence radikalizace prostřednictvím internetu vytvoří Komise za účasti IT společností fórum na úrovni EU, aby vypracovalo nástroje proti teroristické propagandě. Pokud jde o boj proti organizované trestné činnosti, je záměrem programu zavést účinná opatření pro sledování peněžních toků posílením pravomocí finančních zpravodajských jednotek, aby mohly lépe sledovat finanční transakce sítí organizovaného zločinu, a poskytnutím širších pravomocí vnitrostátním orgánům ke zmrazování a konfiskování nezákonně získaného majetku. Rovněž bude revidován právní rámec týkající se střelných zbraní, aby se

zločincům a teroristům omezil přístup ke zbraním. Toto je však pouze několik příkladů z rozsáhlého seznamu cílených opatření, která Komise v příštích pěti letech uskuteční a která jsou podrobně popsána v Evropském programu pro bezpečnost. Nově vznikající hrozby si mohou vyžádat další reakci EU.

Přístup Unie k boji proti terorismu a dalším bezpečnostním hrozbám musí vycházet ze společných demokratických hodnot našich otevřených společností. Bezpečnost a dodržování základních práv nejsou v konfliktu – představují konzistentní, vzájemně se doplňující cíle politiky. Přístup EU v oblasti bezpečnosti bude dodržovat a prosazovat základní práva tak, jak jsou zakotvena v Listině základních práv. Všechny nástroje musí být v souladu se zásadami nezbytnosti, proporcionality a zákonnosti, s odpovídajícími zárukami zajišťujícími odpovědnost a soudní nápravu.

EU podporuje členské státy v prevenci terorismu a boji proti němu různými nástroji. Poskytuje právní rámec, který pomáhá koordinaci přeshraniční činnosti donucovacích orgánů. Mezi významné nástroje patří Evropský zatýkací rozkaz, Evropský informační systém rejstříků trestů a mechanismy vzájemné právní pomoci se třetími zeměmi. Zadruhé EU podporuje praktické úsilí členských států v boji proti radikalizaci prostřednictvím sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci, jež odborníkům a osobám z praxe umožňuje výměnu osvědčených postupů. Zatřetí EU přispívá k prevenci financování terorismu prostřednictvím právních předpisů proti praní peněz, sítě finančních zpravodajských jednotek EU a Programu sledování financování terorismu mezi EU a USA.

Mnoho bezpečnostních problémů vzniká mimo EU. Spolupráce se třetími zeměmi je zásadním prvkem Evropského programu pro bezpečnost. EU založila protiteroristickou iniciativu pro západní Balkán, která má zlepšit regionální spolupráci a sdílení informací o boji proti terorismu a džihádismu v evropském sousedství. Po zasedání Rady pro zahraniční věci konaném dne 9. února 2015 EU dále zahájila nový program Boj proti radikalizaci a zahraničním teroristickým bojovníkům. EU v současnosti poskytuje 10 milionů eur na boj proti radikalizaci v Sahelu a Maghrebu a pro zastavení přílivu zahraničních bojovníků ze severní Afriky, Blízkého východu a západního Balkánu.

Zločinci překračují hranice. Díky vzájemné spolupráci máme větší šanci je dopadnout. Evropský zatýkací rozkaz je důležitým nástrojem pro zadržení pachatelů trestných činů a pro zefektivnění našich systémů trestního soudnictví. Zajišťuje rychlé

vrácení mnoha podezřelých, kteří by se jinak mohli vyhnout spravedlnosti. Zejména díky tomuto nástroji mohl být v roce 2005 jeden z londýnských bombových atentátníků během několika týdnů vydán z Itálie zpět do Velké Británie. Díky témuž mechanismu mohly v roce 2014 belgické orgány zadržet hlavního podezřelého z útoku v židovském muzeu v Bruselu, jenž uprchl do Francie.

Terorismus v Evropě vyživují extremistické ideologie. Díky sdílení vědomostí a odborných znalostí jsme silnější v boji proti radikalizaci. Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN)⁶⁴ uspořádala 30. ledna 2014 v Haagu Konferenci měst na téma zahraničních bojovníků odcházejících do Sýrie. Na této konferenci se setkala 120 místních pracovníků z 23 dotčených měst v různých členských státech a 50 zástupců vnitrostátních orgánů z většiny členských států EU a odborníků RAN, aby projednali otázku „zahraničních bojovníků“ a vyměnili si znalosti a zkušenosti.⁶⁵

Nezbytnou podporu kooperace zpravodajských služeb v Evropě podporuje i výroční zpráva BIS z roku 2016, kde je uvedeno následující:

Boj proti terorismu snad ještě více než v předchozích letech potvrdil důležitý význam mezinárodní spolupráce, bez které by nedošlo k odhalení mnoha teroristických útoků a k následnému přijetí opatření, kterými jim bezpečnostní složky zabránily. Teroristické sítě přímo či nepřímo navázané na IS a další džihádistické organizace rozšířily svoji působnost nejen celoevropsky, ale v jistém smyslu téměř celosvětově. Globální šíření terorismu bylo umožněno vysoce účinnou džihádistickou propagandou šířenou v prostředí sociálních sítí. Vysoká efektivita byla zaručena menším důrazem na ideologické nuance, ale o to větší prezentací absurdně brutálního násilí. Tento zjednodušený komunikační kód teroristů se uchýlil a přivábil mnoho dobrovolníků zejména do řad IS. Přestože je konec organizační struktury IS v následujících letech nevyhnutelný, budou bezpečnostní rizika terorismu nadále přetrvávat kvůli nenávisti, kterou zasel

⁶⁴ Radicalisation Awareness Network – síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci

⁶⁵ European Commission. [online]. [cit. 9.1.2018]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4867_cs.htm

prostřednictvím své propagandy.⁶⁶ Další riziko spočívá také v navrátilcích IS účastnících se bojů, kteří mají a dále budou mít tendence k návratu do svých domovských evropských zemí, kde se bez spolupráce napříč bezpečnostními složkami nelze obejít, také například z důvodu toho, že budou využívat rozličných a komplikovaných cest k návratu domů, aby se právě co nejlépe vyhnuli případnému stíhání.

Použití zpravodajství pro různé bezpečnostní hrozby pomocí několikanásobnými bezpečnostními prvky, kteří operují v různých organizacích a národních kulturách zvyšuje vážnost úkolu jak EU může udržet krok s touto obrovskou spletností. V každém případě zůstává zásadní, aby orgány dohledu v jednotlivých členských státech byly nebo zůstaly ostražité kvůli rostoucímu významu mezinárodní výměny informací mezi širokou paletou bezpečnostních organizací. Současně by EU mohla zvýšit své úsilí o zavedení cyklu odpovědnosti pro zpravodajské procesy EU v oblasti boje proti terorismu. Rostoucí zpravodajská úloha EU a jejích agentur může být zapsána nezávislým orgánem pro dohled nad zpravodajskou službou na úrovni EU, jistě v případě, že EU bude mít v budoucnu svou vlastní zpravodajskou službu, což již bylo navrženo Rakouskem a Belgií po útoku v Madridu v březnu 2004⁶⁷, ale to bylo odmítnuto některými z větších členských států.⁶⁸

⁶⁶ Bezpečnostní informační služba. [online]. Výroční zprava BIS za rok 2016. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava16e1.html?ArticleID=1136>

⁶⁷ Útoky se odehrály ráno 11. března 2004. Zabito bylo 191 lidí a dalších 2057 zraněno. Bylo použitých 13 časovaných bomb. Bomby byly zanechány v různých vlacích, mezi předměstím Madridu a centrem města. Jako výbušnina byl použitý dynamit a k činu se přihlásila al-Káida.

⁶⁸ ARGOMANIZ, J., BURES, O., KAUNERT, Ch. *EU Counter-Terrorism and Intelligence*. Velká Británie: Taylor & Francis, 2016, s. 226. ISBN 978-1-138-29487-5.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. Teoretická východiska obsahové analýzy

V praktické části byla provedena obsahová analýza výročních zpráv Bezpečnostní informační služby za léta 2012 – 2016, jedná se o veřejné výroční zprávy dostupné na webových stránkách této organizace. Ačkoliv jsem si vědom, že souhrn veškeré zpravodajské činnosti Bezpečnostní informační služby v roce 2016 obsahuje utajovaná Zpráva o činnosti BIS za rok 2016, kterou podle § 8 odst. 1 zákona č. 153/1994 Sb. předkládá BIS každoročně vládě a prezidentovi republiky⁶⁹, by byla jistě obsáhlejší s větším přínosem informací. Tato obsahová analýza byla doplněna o dotazník, předložený příslušným zaměstnancům této organizace, avšak s tím vědomím, že otázky v něm uvedené jsou otázkami, které se nikterak nebudou dotýkat utajovaných informací.

Výroční zpráva má za cíl informovat veřejnost o zjištěních Bezpečnostní informační služby za uplynulá léta, tzn., že začátkem nového kalendářního roku vydá výroční zprávu za rok uplynulý. Dalším účelem těchto výročních zpráv je zvýšit obecné povědomí o činnosti této zpravodajské služby. Informace publikované ve výročních zprávách vychází ze zpravodajských poznatků shromážděných na základě zákonem stanovených a zadaných úkolů. Jsou zde uvedeny souhrnné informace z dotčených oblastí zájmu a také je v nich hodnocen jejich vývoj, s ohledem na fakt, že se jedná informace neutajované.

Předmětem této práce je analyzovat informace té části výroční zprávy, která se týká terorismu a mezinárodní spolupráce a dojde k porovnání vývoje aktivit či ohrožení České republiky teroristickými skupinami.

⁶⁹ Bezpečnostní informační služba. [online]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizprava16e1.html?ArticleID=1136>

4.1 Výroční zprávy a terorismus

V každém jednotlivém roce a na každou jednotlivou část výroční zprávy, zabývající se danou problematikou ve vztahu k terorismu byly definovány základní otázky a dle obsahu zprávy na ně bylo odpovězeno. Následně byly všechny porovnány a definovány ty nejzásadnější z nich a nalezeno odpovídající vyhodnocení.

Rok 2016

Celosvětová situace v oblasti terorismu se v roce 2016 promítla do vývoje v ČR. Aktivity Islámského státu (IS) v Iráku a v Sýrii, stejně jako teroristické útoky jeho příznivců v evropských státech, vyvolaly negativní reakce mezi českými muslimy i českou většinovou společností. Na tento vývoj reagovala BIS intenzivnější činností v oblastech boje proti šíření islamistické radikalizace, aktivitám mezinárodních teroristických sítí a procesu zneužití migrace islamistickými teroristy k průniku do EU. Kromě toho se BIS věnovala problému kurdevských milicí a jejich možné podpory, financování terorismu a působení zpravodajských služeb Íránu.

V české muslimské společnosti vyvolaly teroristické útoky negativní reakce. BIS zintenzivnila činnost v oblasti islámského terorismu.

BIS zaznamenala několik jednotlivců, kteří se ve svých projevech inspirovali myšlenkami vycházejícími z islamistických ideologií. Nositelé těchto myšlenek však zůstali ve svých názorech osamoceni, nedostali v průběhu roku prostor k tomu, aby své názory a postoje mohli šířit v české muslimské komunitě, jejíž umírněný charakter tak byl zachován.

Oficiální muslimské organizace byly i v průběhu roku 2016 pasivní. Jejich vedení se pod okolnostmi způsobenými negativním vnímáním islámu a muslimů českou společností omezilo pouze na minimum mediálních výstupů. Aktivitu tak stále intenzivněji přebíraly organizace, které nebyly registrovány jako náboženská společnost. Šlo např. o soukromé islámské centrum, které se i s podporou některých českých konvertitů snažilo o prezentaci islámu a muslimů v ČR. Toto centrum se v srpnu výrazně podílelo na organizaci demonstrace „Muslimové proti terorismu“, jejímž cílem bylo vymezit se proti teroristickým aktivitám muslimů ve světě a poukázat na to, že muslimové v ČR s nimi nesouhlasí.

Jako jeden z radikalizačních faktorů muslimské komunity v ČR vyhodnocovala BIS projevy islámofobie. Islámofobií tendence části české společnosti se projevilily v podobě

několika akcí zaměřených proti muslimům a islámu v ČR. Šlo např. o pálení koránu před brněnskou mešitou, inscenované napadení Prahy Islámským státem, nebo zveřejnění seznamu teplických muslimských podnikatelů. Tyto akce nevyvolaly žádnou negativní reakci muslimské komunity.

BIS se podílela i na prověřování aktivit prvního občana ČR, který se rozhodl připojit se k bojovníkům IS. Tento člověk byl v Turecku zadržen a navrácen zpět do vlasti. Jako konvertita se radikalizoval prostřednictvím islamistické propagandy na internetu. V prosinci byl následně obžalován z přípravy zločinu teroristického útoku.

Přestože se od roku 2015 počty islamistických radikálů odjíždějících z Evropy do Sýrie/Iráku snížily, zůstávaly bezpečnostním rizikem v roce 2016 zejména návraty těchto zahraničních bojovníků. Pozornost BIS zaměřila na zahraniční bojovníky, kteří v minulosti dobrovolně opustili ČR, aby se mohli připojit k IS. Nešlo o české občany, ale o cizince dříve žijící na našem území. Prioritním cílem BIS tak byla nejen detekce nových odjezdů, ale také zabránění návratu zahraničních bojovníků do ČR. BIS také věnovala svou pozornost rozkrytí stykových bází těchto rizikových osob, které by mohly využít při svém návratu do ČR. BIS se v průběhu roku podařilo díky novým poznatkům potvrdit předchozí odjezd jedné takové osoby k teroristickým organizacím v Libyi a Sýrii. BIS dále získala detailnější informace o osobních kontaktech jednoho zahraničního bojovníka, který žil v ČR a v roce 2015 se připojil k IS. Pro většinu navrátilců z bojů v Sýrii/Iráku nebyla ČR cílovou destinací, ale její území mohlo být podobně jako během roku 2015 využíváno k jejich dalšímu tranzitu dál do západní Evropy.

Jedním z určujících faktorů ovlivňujících bezpečnostní situaci v Evropě byla migrace ze severní Afriky, Blízkého a Středního východu. V této oblasti se BIS mj. zaměřovala na patologické jevy spojené se zneužíváním pobytových a azylových procedur migranty z uvedených regionů. Účelové sňatky s občany některého ze států EU nebyly jediným sporným způsobem, jakým se tyto osoby snažily legalizovat svůj pobyt. V ČR byl zaznamenán v Evropě rozšířený jev, kdy migranti v azylovém řízení uváděli nepravdivé údaje, které nelze spolehlivě ověřit. Často šlo o smyšlené pronásledování teroristickými uskupeními v zemích jejich původu. Opakovaně se také objevovaly snahy zneužívat statut povolení k pobytu na území ČR za účelem studia. Na našem území působilo několik soukromých vzdělávacích společností, jejichž hlavním obchodním plánem bylo zjevně vytváření zisku z poplatků za zajištění povolení k pobytu v ČR cizincům za účelem studia.

Další využívanou možností, jak snáze proniknout do schengenského prostoru, byly rehabilitační a léčebné pobyty nebo doprovod pacientů – účastníků těchto pobytů. Tímto způsobem mohou na naše území proniknout osoby s vazbami na islamistické sítě, které operují v severní Africe nebo na Blízkém východě.

Mimo výše uvedené zaznamenala BIS na našem území působení uzavřené etnické komunity původem ze střední Asie, jejíž členové jsou žadateli o azyl v ČR. Integrace této komunity je vzhledem ke kulturním odlišnostem a vyznávané specifické formě islámu komplikovaná. Její uzavřenost, vyplývající ze striktního dodržování principů radikálního výkladu islámu, a s tím spojené projevy nepřátelství vůči české společnosti byly bezpečnostním rizikem. Tato komunita působila odděleně od zavedené české muslimské komunity.

Migranti mohou mít vazby na islamistické sítě a k pobytu v ČR mimo jiné zneužívají povolení k pobytu za účelem studia.

BIS v roce 2016 monitorovala dění i v dalších etnických komunitách, ve kterých je dlouhodobě zaznamenána vyšší míra kriminality. Ta je z hlediska problematiky radikalizace vážným rizikem, protože v posledních dvou letech se stále více pachatelů teroristických útoků v Evropě radikalizovalo ve věznicích, v prostředí zločineckých gangů, pouličních kapsářů či uživatelů drog. Jednou z takových společenských skupin ohrožených kriminalitou a možnou následnou radikalizací je maghrebská komunita. Někteří Maghrebané poměrně často páchali trestnou činnost, jako jsou podvody, krádeže či distribuce drog. Některé osoby maghrebského původu žijící v ČR tak potvrzovaly zkušenosti ze západní Evropy, kde komunity Maghrebánů patří mezi společenské skupiny, u nichž se projevují potíže s integrací do západní většinové společnosti.

BIS se v oblasti hrozeb spojených s šířením islámského extremismu a terorismu zaměřovala mimo jiné i na aktivity Iráčanů, kteří byli v minulosti úzce svázáni s bývalým iráckým režimem Saddáma Husajna. Obecně totiž platí, že jádro teroristické organizace IS tvoří právě příznivci bývalého iráckého režimu. V ČR v prostředí irácké komunity působili jedinci, kteří mají minulost spojenou s vládním a bezpečnostním aparátem bývalého iráckého režimu, nicméně v roce 2016 se mezi nimi neobjevil jedinec, který by představoval riziko pro zachování bezpečnosti ČR.

Bez ohledu na diskuse o rušení sankcí proti Íránu se BIS opět soustředila na zpravodajské aktivity této země. Íránské zpravodajské služby byly v Evropě nadále velice

aktivní. BIS zaznamenala působení osob podezřelých ze zpravodajských aktivit ve prospěch Íránu také v ČR. V roce 2016 sice nebyla naplněna hrozba, kterou Írán v souvislosti s podporou terorismu obecně představuje, jeho možnosti útočit na území Evropy ale zůstaly nedotčeny. V této věci mu je významným spojencem libanonské teroristické hnutí Hizballáh, které je v Evropě také skrytě aktivní. Logistická činnost tohoto hnutí byla zaznamenána i v ČR.

Boj proti terorismu snad ještě více než v předchozích letech potvrdil důležitý význam mezinárodní spolupráce, bez které by nedošlo k odhalení mnoha teroristických útoků a k následnému přijetí opatření, kterými jim bezpečnostní složky zabránily. Teroristické sítě přímo či nepřímo navázané na IS a další džihádistické organizace rozšířily svoji působnost nejen celoevropsky, ale v jistém smyslu téměř celosvětově. Globální šíření terorismu bylo umožněno vysoce účinnou džihádistickou propagandou šířenou v prostředí sociálních sítí. Vysoká efektivita byla zaručena menším důrazem na ideologické nuance, ale o to větší prezentací absurdně brutálního násilí. Tento zjednodušený komunikační kód teroristů se uchytily a přivábily mnoho dobrovolníků zejména do řad IS. Přestože je konec organizační struktury IS v následujících letech nevyhnutelný, budou bezpečnostní rizika terorismu nadále přetrvávat kvůli nenávisti, kterou zasel prostřednictvím své propagandy.

BIS spolupracuje se zpravodajskými službami cizí moci na základě § 10 zákona č. 153/1994 Sb. Se souhlasem vlády je BIS oprávněna bilaterálně spolupracovat s více než stovkou zpravodajských služeb z celého světa. V roce 2016 BIS aktivně spolupracovala s asi dvěma třetinami z nich. Na multilaterální úrovni BIS v roce 2016 velmi aktivně pracovala v několika uskupeních (např. Counter-Terrorist Group⁷⁰ nebo NATO Civilian Intelligence Committee⁷¹).

V rámci mezinárodní spolupráce přijala BIS téměř 10 000 zpráv a postoupila téměř 1 800 dokumentů. Na strategické a expertní úrovni se zástupci BIS v roce 2016 zúčastnili více než 700 mezinárodních jednání.

⁷⁰ dále viz <https://pilac.law.harvard.edu/europe-region-efforts//counter-terrorist-group-ctg>

⁷¹ dále viz https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69278.htm

Informační výměna v mezinárodní spolupráci narostla vzhledem k roku 2015 o téměř 20 %.

Hlavními tématy spolupráce BIS se zahraničními zpravodajskými službami zůstávají boj proti terorismu, kontrašpionáž, proliferace, narůstá význam spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti. Hlavními partnery v mezinárodní spolupráci jsou pro BIS především zpravodajské služby zemí EU a NATO a některých dalších zemí.⁷²

Otázka č.1: Promítla se celosvětová situace v oblasti terorismu do vývoje v ČR, a jak?

V české muslimské společnosti vyvolaly teroristické útoky negativní reakce. BIS zintenzivnila činnost v oblasti islámského terorismu.

Otázka č.2: Byl v ČR zaznamenán projev islamistických ideologií některými jedinci?

Několik osamocených jedinců bylo, avšak neměli možnost tyto ideje šířit.

Otázka č.3: Jaké je stanovisko muslimské společnosti v ČR v souvislosti s páchaným násilím?

Muslimská komunita v ČR nesouhlasí s teroristickými aktivitami ve světě.

Otázka č.4: Dochází v ČR k projevům islámofobie? Jak reaguje muslimská společnost?

V průběhu roku 2016 došlo k několika takovým projevům. Muslimská společnost je bez reakcí.

Otázka č.5: Jsou tendence českých občanů připojit se k bojovníkům IS?

Jeden občan, bez zdárného konce, byl navrácen a následně obžalován.

Otázka č.6: Je Česká republika cílovou destinací pro zahraniční bojovníky?

⁷² Bezpečnostní informační služba. [online]. Dostupné z <https://www.bis.cz/vyrocnizprava16e1.html?ArticleID=1136>

Česká republika je využívána nanejvýš jako tranzitní země pro cestu do západní Evropy.

Otázka č.7: Jsou bezpečnostní riziko migranti ze severní Afriky, Blízkého a Středního východu?

Migranti mohou mít vazby na islamistické sítě a k pobytu v ČR mimo jiné zneužívají povolení k pobytu za účelem studia.

Otázka č.8: Jsou v ČR přítomny další významné etnické komunity?

Maghrébské komunity páchají převážně kriminální činnost a mají potíže s integrací.

Otázka č.9: Je pro ČR hrozbou irácká komunita?

Zatím nedošlo k žádným takovým projevům, které by to naznačovaly.

Otázka č.10: Je známa přítomnost hnutí Hizballáh na území ČR?

Logistická činnost na území ČR byla zaznamenána, stejně tak podezření ze zpravodajské činnosti ve prospěch Íránu.

Otázka č.11: Je důležitá mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu?

K šíření terorismu dochází v globálním měřítku, tzn. že i spolupráce v boji proti němu ve stejném měřítku je naprosto nezbytná.

Otázka č.12: Je multilaterální spolupráce pro BIS významná?

Aktivně pracuje v několika uskupeních a účast na více než 700 mezinárodních jednáních je značná.

Rok 2015

Dramatický vývoj událostí v roce 2015 se negativně promítl do zhoršení bezpečnostní situace členských států EU v schengenském prostoru, včetně ČR. Hlavními událostmi roku byly teroristické útoky v Paříži, které se spolu s veškerými souvisejícími okolnostmi staly hlavním impulsem pro práci všech spolupracujících zpravodajských služeb. BIS se

společně s ostatními partnery podílela na mapování pohybu potvrzených, podezřelých i potenciálních útočníků. Prověřování tisíců jmen radikálů vedlo ke zjištění, že v roce 2015 někteří z nich ČR využívali jako jednu z tranzitních zemí na cestě mezi Blízkým východem a západní Evropou. V kontextu dalších informací je zřejmé, že i na území ČR existuje potenciální hrozba teroristického útoku islamistických džihádistů napojených na tzv. Islámský stát (IS), příp. na skupinu Džabha an Nusra (syrská odnož al Qá'idy).

Zásadní byly teroristické události v Paříži. Došlo ke konstatování, že i na území ČR existuje potencionální hrozba teroristického útoku a ČR byla využívána jako tranzitní země radikály.

Navzdory četným územním a personálním ztrátám dokázal IS v roce 2015 provést několik teroristických útoků nejen v Evropě, ale také na Blízkém východě (např. v Libanonu, Turecku, Egyptě). V návaznosti na to zintenzivnil svoji propagandu, jejímž primárním cílem je radikalizace a nábor dalších dobrovolníků, kteří se přidávají k jeho ozbrojeným složkám. S ohledem na tento fakt BIS soustředila své zpravodajské kapacity na dvě skupiny rizikových osob.

První skupinu tvořily osoby, které projevíly sympatie k ideologii a činům IS nebo k některému z jemu podobných uskupení. V rámci cílové skupiny, na kterou se IS zaměřuje (mladší generace muslimů a konvertitů), zaznamenala BIS v ČR pouze několik sympatizantů. U většiny z nich byly prezentované názory projevem psychické lability, frustrace či přímo nemoci. Žádný z nich nedisponoval vazbami na islamistická uskupení a často ani na žádné místní muslimské komunity. Muslimové žijící v ČR až na několik výjimek aktivity IS veřejně odsoudili.

Druhá skupina se skládala z osob, ke kterým BIS zjišťovala informace o jejich odjezdech z ČR se záměrem připojit se k teroristickým organizacím v Sýrii, zejména k IS. Jednalo se celkem o sedm osob původem z islámského světa, které krátkodobě pobývaly v ČR. Návrat těchto osob do EU by představoval vážnou bezpečnostní hrozbu z hlediska účasti na teroristických útocích. Získané informace BIS sdílela v rámci domácí i zahraniční bezpečnostní komunity.

Aktivity IS na Blízkém východě a zejména výše uvedené teroristické útoky v Evropě vyvolaly četné ohlasy a reakce. Hlavní vlna negativních ohlasů pocházela z islámofobní prostředí, které nespaturuje rozdíl mezi islamistickým terorismem a islámem jako takovým. Vzhledem k tomu, že mediálního prostoru dokonaleji využili muslimové, kteří

názorově ani oficiálně nereprezentují místní muslimy a jejich organizace, prohloubilo se napětí mezi většinovou českou společností a muslimskou komunitou. Některé projevy tohoto napětí, jako slovní napadání a urážky muslimských spoluobčanů, mohou být nezanedbatelným radikalizačním faktorem.

Další významnou událostí v roce 2015, která souvisí s terorismem, byla uprchlická krize. Počty uprchlíků především ze Sýrie, Iráku a Afghánistánu se postupně navyšovaly o migranty z Afriky. Migrační vlnu využil IS k vyslání dvou Syřanů do EU s cílem provést sebevražedné teroristické útoky v Paříži. Potvrdily se tak obavy evropských zpravodajských služeb, že by teroristé mohli uprchlickou vlnu využít k průniku do schengenského prostoru. V souvislosti s tím se BIS soustředila na rozpoznání dalších rizikových osob mezi imigranty z Blízkého východu.

V souvislosti s tím BIS zaznamenala případy zneužití evropské azylové a pobytové politiky, kterou ČR uplatňuje, přistěhovalci z islámského světa. Jednalo se o zneužívání práv vyplývajících ze zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Dlouhodobě se zneužívají zejména ta ustanovení zákona, která se týkají povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, studia a podnikání. Cizinci, kteří porušují podmínky udělení dlouhodobého pobytu v ČR, záměrně poskytují nepravdivé informace a uvádějí české správní úřady v omyl. Platná legislativa navíc omezuje možnost adekvátním způsobem a za dodržení povinnosti chránit zdroje zpravodajských informací přihlížet k informacím zpravodajských služeb při udělování a odnímání pobytových oprávnění cizincům na území ČR.

Většina z těchto osob sice nepředstavovala bezprostřední bezpečnostní hrozbu, ale u některých z nich byla identifikována potenciální bezpečnostní rizika, např. v několika případech se jednalo o stoupence ideologie IS.

BIS spolupracuje se zpravodajskými službami cizí moci na základě § 10 zákona č. 153/1994 Sb. Se souhlasem vlády je BIS oprávněna bilaterálně spolupracovat s více než stovkou zpravodajských služeb z celého světa. Na multilaterální úrovni BIS v roce 2015 velmi aktivně pracovala v několika uskupeních (např. Counter-Terrorist Group nebo NATO Civil Intelligence Command). Oproti předchozímu roku rozšířila spolupráci jak na bilaterální, tak multilaterální úrovni. V některých oblastech měla BIS na práci multilaterálních uskupení podstatný vliv.

V rámci mezinárodní spolupráce přijala BIS více než 8100 zpráv a postoupila téměř 1500 dokumentů. Na strategické a expertní úrovni se zástupci BIS zúčastnili několika stovek mezinárodních jednání.

Hlavními tématy spolupráce BIS se zahraničními zpravodajskými službami zůstávají boj proti terorismu, kontrašpionáž, proliferační. V souvislosti s migrační vlnou, která rok 2015 poznamenala, stoupla informační výměna též v oblasti boje s extremismem.⁷³

Otázka č.1: Promítla se celosvětová situace v oblasti terorismu do vývoje v ČR, a jak?

Zásadní byly teroristické události v Paříži. Došlo ke konstatování, že i na území ČR existuje potencionální hrozba teroristického útoku a ČR byla využívána jako tranzitní země radikály.

Otázka č.2: Vyskytují se v ČR sympatizanti s IS?

Bylo zaznamenáno několik sympatizantů avšak bez vazeb na IS. Některé osoby z islámského světa pouze krátkodobě pobývali na území ČR a pro EU by představovaly bezpečnostní hrozbu.

Otázka č.3: Došlo k prohloubení napětí mezi českou společností a muslimskou komunitou?

Po teroristických útocích došlo k napětí mezi uvedenými skupinami, pro muslimy by mohli být radikalizačním faktorem.

Otázka č.4: Vyskytují se v migračních vlnách teroristé?

IS těchto cest potvrzeně využívá. Migrační politika využívá informací zpravodajských služeb. V ČR se u některých migrantů jednalo o stoupence ideologie IS.

Otázka č.5: Je multilaterální spolupráce pro BIS významná?

⁷³ Bezpečnostní informační služba. [online]. Dostupné z <https://www.bis.cz/vyrocnizprava890a.html?ArticleID=1104>

Aktivně pracuje v několika uskupeních a účast na více než stovkách mezinárodních jednáních je značná. Mezinárodní jednání mají vzestupnou tendenci.

Rok 2014

Rok 2014 byl velmi dynamický v nárůstu teroristických hrozeb. Rozvíjela se zejména rizika spojená s nástupem tzv. Islámského státu (dále též IS) a jeho vlivem na bezpečnostní situaci na našem území. V tomto ohledu kromě vlastní zpravodajské činnosti BIS zintenzivnila mezinárodní spolupráci zaměřenou na výměnu a sdílení konkrétních poznatků. Kromě vyhodnocování přímých teroristických rizik BIS věnovala velkou pozornost také radikalizačním faktorům působícím na muslimské komunity doma i v blízkém zahraničí. BIS průběžně vyhodnocovala možné dopady významných událostí z hlediska procesu radikalizace, kterému je v souvislostech současného vývoje nejen na Blízkém východě věnována zvýšená pozornost. V ČR působí jedinci, kteří s různou intenzitou proklamativně podporují vybraná teroristická uskupení. Doposud z jejich prostředí ale nevzešla bezprostřední hrozba teroristického útoku.

Džihádistická organizace budující stát na principu zavražďování a používání primitivního brutálního násilí, tzv. Islámský stát, svými vojenskými akcemi zvýšila nestabilitu na Blízkém východě, a tím také bezpečnostní rizika spojená s terorismem ve vztahu k Západu. Kromě dočasných bojových úspěchů a snahy vybudovat stát na principech doslovné aplikace islámského práva zaměřila své úsilí na efektivní džihádistickou propagandu využívající internet, včetně prostředí sociálních sítí. Díky svým relativním úspěchům a propagandě úspěšně využila selhávání procesu integrace mladších generací muslimů žijících v diaspoře na Západě. To se projevilo v poměrně nebývale vysokých počtech dobrovolníků odcházejících bojovat do svaté války v Sýrii a Iráku, především v řadách Islámského státu nebo Fronty pomoci (Džabha an-Nusra, syrská odnož al-Qá'idy). Největším rizikem z hlediska členských států EU, včetně ČR, se stali navrátilci z výše uvedeného konfliktu. Jedná se o radikály, kteří disponují válečnými zkušenostmi, kontakty v mezinárodních džihádistických sítích a zpravidla motivací provést teroristické útoky na území svých domovských zemí. V roce 2014 BIS prověřovala několik případů cizinců, kteří na území ČR s různou intenzitou působili a u kterých existovalo důvodné podezření, že odjeli do Sýrie, aby se tam zúčastnili bojů. Kromě výskytu a působení těchto osob věnovala BIS svou pozornost také sympatizantům

s IS či jinými ideologicky podobnými teroristickými organizacemi. V tomto ohledu byli nejrizikovější skupinou kontroverzní konvertité a někteří rodilí muslimové převážně mladší generace. V české muslimské komunitě však během roku 2014 převládal názor odsuzující aktivity Islámského státu.

Standardní postupy členských států EU vůči migrantům jsou v případech zadržených džihádistů v mnohém neúčinné a v důsledku toho jsou příčinou bezpečnostní hrozby. Tito jedinci jsou si vědomi konkrétních nedostatků a umí jich velmi dobře využívat. Zneužívají systém ochrany základních práv a svobod v azylovém řízení. Zahraniční džihádisté, které se nepodaří vyhostit, zůstávají v schengenském prostoru v jakémsi právním vakuu, bez jasného statusu a dohledu. Stávají se tak jednou z vážných hrozeb spočívající v šíření a podpoře islamismu a terorismu v Evropě. BIS spolupracovala v roce 2014 na případu džihádisty původem z Blízkého východu, který cestoval s padělanými cestovními dokumenty s cílem zapojit se do bojů v Sýrii. Podle závěrů zjištěných vlastním šetřením i poznatků získaných prostřednictvím meziresortní a mezinárodní spolupráce BIS hodnotí volný pohyb takových osob v ČR i v schengenském prostoru jako vážné bezpečnostní riziko.

Výrazně aktivnější scéna českých kritiků islámu využila v roce 2014 mediálních zpráv zejména o tzv. Islámském státu a tzv. islámském problému na Západě proti snaze představitelů českých muslimů institucionálně pevněji zakotvit islám v české společnosti. Představitelé českých muslimů museli častěji než dříve čelit také výtkám islámoskeptiků a ideologickým útokům islámofobů na sociálních sítích. Vzhledem k tomu, že míra účelovosti, důrazu na princip kolektivní viny a četnosti vulgarismů ze strany radikálních islámofobů během roku 2014 významně narostly, došlo k ústupu představitelů muslimů do pozadí a omezení jejich mediální komunikace. Hrubým slovním útokům byly často vystaveny i některé osobnosti kritizující islámofoby z řad nemuslimů. Zejména islámofobové a někteří kontroverzní politici se snažili tématu islámu populisticky využít jednak ke svému zviditelnění v médiích, jednak k politickým cílům. Toto vše je významným radikalizačním faktorem, neboť islámofobní ideologie principiálně odmítá a znemožňuje plnou integraci muslimů na základě agresivního prosazování vlastních argumentů. Za pozornost však stojí, že islamisté se s islámofoby shodují v odmítání možnosti a smysluplnosti integrace muslimů do většinové společnosti západního typu.

Celospolečenskou diskuzi vyvolaly mediální kauzy týkající se nošení muslimských šátků během výuky na státních školách nebo lázeňských pobytů pacientů ze zemí Perského zálivu. Tyto případy však podle zjištění BIS nesouvisely s projevy islamistické radikalizace. Svou roli v problematickém dialogu mezi českou majoritou a muslimskou menšinou sehrál i zásah Policie ČR v pražských mešitách, který měl za cíl zabránit šíření knihy „Základy tauhídu. Islámský koncept Boha“ kontroverzního autora Dr. Bilála Philipse.

Vzhledem k přetrvávajícímu napětí v mezinárodních vztazích mezi Západem a Íránem kvůli íránské podpoře syrského režimu a některým organizacím pokládaným za teroristické získávala BIS v uplynulém roce informace k íránským zpravodajským službám. V kontextu vývoje na Blízkém východě jsou íránské bezpečnostní složky přinejmenším nezanedbatelným aktérem lokálních konfliktů. BIS nezískala poznatky o činnosti íránských zpravodajských služeb v ČR, které by směřovaly k bezprostřednímu riziku teroristického útoku na našem území. V souvislosti s výše uvedeným BIS v roce 2014 nezaznamenala na území ČR aktivity, které by směřovaly k podpoře teroristické činnosti spojence Íránu, libanonského hnutí Hizballáh, jehož ozbrojené křídlo EU hodnotí jako organizaci podporující terorismus. Byť v ČR působí sympatizanti uvedeného hnutí, otevřeně jeho teroristickou činnost nepodporovali.

BIS realizuje spolupráci se zpravodajskými službami cizí moci na základě § 10 zákona č. 153/1994 Sb. Se souhlasem vlády je BIS oprávněna bilaterálně spolupracovat se 104 službami 65 zemí světa. Aktivní kontakty v roce 2014 probíhaly s 66 zahraničními partnerskými službami. Na multilaterální úrovni BIS v roce 2014 aktivně pracovala v rámci uskupení Counter–Terrorist Group (CTG), NATO Civil Intelligence Command (CIC).

V rámci mezinárodní spolupráce přijala BIS více než 7500 zpráv a postoupila téměř 1400 dokumentů. Na strategické a expertní úrovni se zástupci BIS zúčastnili více než pěti set mezinárodních jednání.

Intenzivní výměna informací probíhala v roce 2014 tradičně se službami zemí EU a NATO, přičemž hlavními tématy byl boj proti terorismu, kontrašpionáž a proliferace.⁷⁴

⁷⁴ Bezpečnostní informační služba. [online]. Dostupné z <https://www.bis.cz/vyrocnizprava6c8d.html?ArticleID=1096>

Otázka č.1: Promítla se celosvětová situace v oblasti terorismu do vývoje v ČR, a jak?

Nejzásadnější rizika se rozvíjela s nástupem Islámského státu. I přes odsuzující názor české muslimské komunity v otázce postupů IS se v ČR vyskytlo několik navrátilců z bojů v řadách IS či jiných uskupení.

Otázka č.2: Vyskytují se v migračních vlnách džihádisté?

Někteří džihádisté jsou zadrženi, ale některé se nepodaří vyhostit a zůstávají v schengenském prostoru a jsou velkou hrozbou EU i ČR.

Otázka č.3: Jaký měl vliv přítomnosti IS ve světě na scénu v ČR?

V ČR došlo k ústupu představitelů muslimů do pozadí a omezení jejich mediální komunikace. Policie ČR zasahovala v pražských mešitách za účelem zabránění šíření knihy „Základy tauhídu. Islámský koncept Boha“

Otázka č.4: Jsou aktivity na území ČR íránské zpravodajské služby hrozbou?

K tomuto zjištění nedošlo, ani sympatizanti hnutí Hizballáh otevřeně žádnou teroristickou činnost nepodporovali.

Otázka č.5: Je multilaterální spolupráce pro BIS významná?

Aktivně pracuje v několika uskupeních a účastnila se více než pěti set mezinárodních jednání.

2013

V rámci boje proti terorismu se BIS v roce 2013 zaměřila na několik okruhů možných bezpečnostních hrozeb ve vztahu k ČR. Mezi konkrétní témata patřily významné události v zahraničí s možným dopadem na bezpečnost ČR, vývojové trendy náboženské radikalizace na našem území a rizika spojená s možnými reakcemi Íránu na úsilí mezinárodního společenství ohledně transparentnosti jeho jaderného programu.

V rámci mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu se BIS zapojila do vyhodnocení významných teroristických útoků, mezi něž patřily útok na obchodní centrum v Nairobi, vražda britského vojáka v Londýně a bombový útok na bostonský

maraton. Uvedené útoky byly mimo jiné ovlivněny stupňující se džihádistickou propagandou na internetu. Cílem této propagandy byla i v roce 2013 radikalizace a nábor nových členů do teroristických organizací, přičemž základní výhodou je snadný přístup k potenciálním adresátům kdekoliv ve světě. V souvislosti s výše uvedenými případy nezjistila BIS dalším šetřením žádné vazby do ČR.

Hlavními událostmi v arabském světě, které měly vliv na situaci v ČR, byly v roce 2013 z hlediska BIS konflikt v Sýrii a dramatický vývoj v Egyptě. Nárůst džihádistické propagandy teroristických skupin se ve světě negativně odrazil ve vyšším počtu dobrovolníků odcházejících bojovat do Sýrie. Mezi těmito dobrovolníky byli také radikálové ze zemí Evropské unie. Někteří z těchto válečníků se ještě v roce 2013 stihli vrátit do Evropy. Tyto osoby jsou vzhledem k získané zkušenosti vážným bezpečnostním rizikem v celém schengenském prostoru.

Vzhledem k výše uvedené mezinárodní spolupráci a účasti občanů ČR na zimních olympijských hrách v Soči 2014 se BIS v roce 2013 zapojila do vyhodnocování veškerých potenciálních hrozeb vztahujících se k této mimořádné sportovní akci. Hlavním úkolem BIS bylo zjistit, zda teroristické organizace, jejichž cílem by bylo narušení poklidného průběhu her, nevyužily geografické polohy ČR pro vybudování podpůrných sítí. Žádná zjištění BIS však takové teorie nepotvrdila.

Vzhledem k nárůstu džihádistické propagandy a vyššímu počtu dobrovolníků bojů v Sýrii hrozilo riziko útoku na této mimořádné akci a budování podpůrných sítí v ČR, avšak taková podezření se následně nepotvrdila.

BIS se zabývala vývojovými trendy náboženské radikalizace ve vztahu k našemu území. Také v roce 2013 BIS zaznamenala napodobování některých tendencí známých z muslimských komunit v západní Evropě, například dalšího postupného prosazování islámského práva v ČR. Společenské podmínky v naší zemi nebyly v roce 2013 pro aplikaci dílčích částí islámského práva v prostředí české muslimské komunity vhodné. Proto se někteří čeští muslimové a jejich sympatizanti snažili zlepšit obraz islámu a islámských hodnot v očích české veřejnosti.

Nejen na výše uvedené úsilí, ale i na některé projevy islámu reagovala islámoskeptická část české veřejnosti kriticky. Cílem kritiky bylo vše, co je obecně považováno za projevy islamismu v českém prostředí, včetně medializovaného nošení muslimských šátků ve školských zařízeních, internetové výzvy k zapojení do bojů v Sýrii,

výroků významných představitelů českých muslimů či výstavby nových modliteben. BIS v průběhu roku 2013 zaregistrovala široké spektrum projevů islámoskepticismu, od umírněné kritiky až po radikálnější slovní útoky. Reakce na projevy muslimů v ČR byly hojně publikované zejména na internetu. Některé formy slovních útoků však mohou radikalizovat i doposud umírněné muslimy. V roce 2013 však BIS v prostředí českých muslimů nezaznamenala případ radikalizace ve spojitosti s působením islámoskeptické scény.

Během roku 2013 přijímala BIS preventivní zpravodajská opatření pro případ krize při jednáních mezi Íránem a mezinárodním společenstvím. Předmětem těchto jednání byla povinnost Íránu prokázat mírový účel svého jaderného programu a spolupracovat na jeho transparentnosti. BIS vyhodnocovala rizika spojená s reakcí Íránu v případě selhání veškerých mírových řešení. Kritické scénáře se nenaplnily. BIS se podílela v rámci mezinárodní spolupráce na dozoru nad plněním sankcí uložených mezinárodním společenstvím.

BIS je na základě souhlasu vlády ČR oprávněna bilaterálně spolupracovat se 104 službami 65 zemí světa. Aktivní kontakty v roce 2013 probíhaly s 63 zahraničními partnerskými službami. Na multilaterální úrovni BIS v roce 2013 navíc velmi aktivně pracovala rovněž v rámci Counter – Terrorist Group (CTG) a NATO Civil Intelligence Command (CIC).

Na strategické a expertní úrovni se zástupci BIS zúčastnili více než pěti set mezinárodních jednání. Intenzivní výměna informací probíhala tradičně se službami zemí EU a NATO, přičemž hlavními tématy byl boj proti terorismu, kontrašpionáž a stále více téma proliferace. Naopak téma organizovaného zločinu a extremismu nebylo v roce 2013 tak výrazné jako v minulosti. Úspěšnou operativní spolupráci vedla BIS i s tradičními dlouhodobými partnery mimo euroatlantický prostor.

Počet zpráv, které roku 2013 pro zahraniční partnery BIS zpracovala, stejně jako počet jednání BIS se zahraničními službami dosahovaly obdobné úrovně jako v minulém roce.⁷⁵

⁷⁵ Bezpečnostní informační služba. [online]. Dostupné z <https://www.bis.cz/vyrocnizprava510f.html?ArticleID=3>

Otázka č.1: Promítla se celosvětová situace v oblasti terorismu do vývoje v ČR, a jak?

BIS se zapojila do vyhodnocení významných teroristických útoků se zaměřením na džihádistickou propagandu. Žádné vazby na ČR zjištěny nebyly.

Otázka č.2: Existovala souvislost mezi zimními olympijskými hrami v Soči a teroristickými útoky?

Vzhledem k nárůstu džihádistické propagandy a vyššímu počtu dobrovolníků bojů v Sýrii hrozilo riziko útoku na této mimořádné akci a budování podpůrných sítí v ČR, avšak taková podezření se následně nepotvrdila.

Otázka č.3: Docházelo k prosazování islámského práva v ČR?

K pokusům docházelo, avšak zde pro to nebyly vhodné podmínky a docházelo ke kritice českou majoritou, ale, že by to mělo vliv na radikalizaci v muslimské komunitě se neprokázalo.

Otázka č.4: Využívá BIS kritické scénáře?

Například při otázce jaderného programu Íránu, k jeho uplatnění nedošlo.

Otázka č.5: Probíhá neustálá spolupráce mezi zpravodajskými službami EU?

Je uskutečňována intenzivní výměna informací a to jak v rámci EU tak v rámci NATO, výměna informací se netýká jen terorismu, ale také dalších bezpečnostních problematik.

2012

Z hlediska hrozeb souvisejících s terorismem se BIS v roce 2012 soustředila na včasné rozpoznání potenciálních aktérů teroristických útoků na území ČR a na proces radikalizace v rámci šíření islamismu. BIS také vyhodnocovala možné negativní vlivy

džihádistické propagandy a dopady dalšího vývoje událostí tzv. Arabského jara⁷⁶ na bezpečnost ČR a jejích občanů.

V souladu s celkovým posouzením mezinárodního vývoje a s porovnáním se situací v ostatních evropských zemích lze konstatovat, že v ČR prozatím nenastaly podmínky vhodné pro vytvoření a působení teroristických uskupení.

Dále se BIS zaměřila na radikalizaci v rámci možného šíření ideologie islamismu ze zahraničí. Přestože je tomuto jevu v hromadných sdělovacích prostředcích i na sociálních sítích věnována velká pozornost, lze konstatovat, že projevy islamismu ve srovnání s celkovými počty muslimů nejsou pro prostředí české muslimské komunity charakteristickým jevem. Přesto BIS projevy radikálních ideologií průběžně zaznamenává a vyhodnocuje.

Současným celosvětovým trendem v muslimských diasporách je větší důraz na dodržování islámského práva (arab. šarí'a). V zahraničí je tento jev považován za jednu z forem prosazování myšlenek islamismu. Konkrétně jde o úsilí zavádět prvky islámského práva paralelně s platným právním systémem většinové společnosti. Podobné snahy zaznamenala také BIS v muslimském prostředí na území ČR. Nejvýraznější aktivitou v tomto ohledu je vytvoření facebookové diskusní skupiny pod názvem Sharia4Czech. BIS se bude tomuto fenoménu průběžně věnovat, a to v širších souvislostech v návaznosti na další vývoj v zahraničí, kde jsou podobné skupiny mnohem aktivnější.

Dále je nutné konstatovat, že kvůli džihádistické propagandě via internet nelze vyloučit výskyt autoradikalizace jedinců náchylných k nekritickému přejímání propagandistických sdělení. Tyto osoby, tzv. osamělí vlci, jsou současným fenoménem, na jehož ideologickou podporu se nyní soustřeďují širitelé nenávistné propagandy. Zatím je tento trend na vzestupu.

Zásadní společenské změny v mnoha arabských zemích, známé pod souhrnným názvem Arabské jaro, se výrazně podílely na přehodnocení bezpečnostních rizik pramenících z regionu Blízkého východu. Přestože původním impulsem byla nespokojenost občanů těchto zemí se zhoršující se ekonomickou situací, politicky této příležitosti využila

⁷⁶ Označují se tím vlny protestů, povstání nepokojů, či revolucí, které již proběhly nebo stále probíhají ve většině arabských států a to od konce roku 2010 po současnost.

islamistická a teroristická hnutí, jež získala dlouhodobým pronásledováním ze strany převážně nacionalistických diktatur jistý společenský kredit.

Populistická rétorika zajistila islamistickým hnutím výrazné politické úspěchy v prvních svobodných parlamentních volbách. Další vývoj v roce 2012 potvrdil, že prosazování islamismu doma i v zahraničí je jejich hlavním cílem. Z toho vyplývá přetrvávající bezpečnostní riziko šíření islamistické ideologie formou propagačních materiálů, působení radikálních duchovních a financování těchto aktivit také v evropském prostoru.

V případě teroristických organizací došlo vlivem neklidu způsobeného Arabským jarem k jejich posílení a zviditelnění. Snahy o demokratické uspořádání v dotčených arabských zemích využily teroristické sítě a organizace ke zvýšení svých aktivit. Vytvoření mnoha bojových zón, zejména v Libyi, Sýrii, Jemenu a v oblasti Sahelu, vedlo k obnově džihádistických struktur a k jejich personálnímu posílení ze zahraničí, v několika případech i z řad občanů zemí EU. Události Arabského jara měly také velký vliv na izraelsko – palestinský konflikt. Nestabilita na Blízkém východě a změna postoje některých vlivných islámských zemí vedly k politickému posílení a uznání hnutí Hamás. Tento vývoj vyvrcholil tzv. Osmidenní válkou v pásmu Gazy.

V teroristických organizacích došlo vlivem Arabského jara k jejich zviditelnění a posílení a také to vedlo ke zvýšení aktivit. Tzn., že i české zpravodajské služby museli reagovat a bojovat proti džihádistické propagandě zvýšenou intenzitou.

Významnou událostí roku 2012 byl teroristický útok v Burgasu na autobus s izraelskými turisty, který byl proveden mimořádně profesionálním způsobem. Jeho modus operandi poukazuje na postupy zpravodajských služeb totalitních zemí, které jsou založeny na využívání teroristických organizací. BIS se v rámci svého zapojení do mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu podílela na objasnění některých okolností tohoto útoku. Hlavním analytickým závěrem je skutečnost, že podobnému typu teroristického útoku může být vystavena jakákoliv členská země EU, včetně ČR.

Události v Gaze a následné hlasování v OSN o statutu Palestiny se staly indikátorem dalšího směřování vývoje na Blízkém východě. Geopolitický význam Blízkého východu se zvýšil a uvedené události potvrdily, že bezpečnostní situace v této oblasti světa může mít vliv také na EU. Konzistentní postoj ČR ve vztahu k tomuto regionu, ve kterém se střetávají strategické zájmy některých světových i lokálních velmocí, nezměnil míru

bezpečnostního ohrožení z hlediska terorismu. Této trvalé hrozbě je ČR přinejmenším vystavena vyjádřením svého postoje členstvím v EU, NATO, v jehož rámci se podílí na vojenské i civilní stabilizaci Afghánistánu, a tradičním spojenectvím s USA a Státem Izrael.

V oblasti spolupráce se zpravodajskými službami cizí moci si BIS udržuje pozici aktivní a spolehlivé služby, kterou většina spolupracujících zpravodajských služeb vnímá jako strategického partnera. Pro BIS v rámci zpravodajské diplomacie i nadále zůstávají blízkými partnery především zpravodajské služby euroatlantického prostoru, tj. zejména zpravodajské služby členských zemí EU a USA.

V mezinárodní spolupráci BIS profituje z dlouhodobě budované důvěry, která je základním stavebním prvkem oboustranně přínosné spolupráce mezi zpravodajskými službami států demokratického společenství. Bezpečnostní informační službu vnímají významné zahraniční partnerské zpravodajské služby jako dlouhodobě spolehlivou a stabilizovanou zpravodajskou službu demokratického státu a spolehlivého partnera pro sdílení zpravodajských informací významných pro mezinárodní bezpečnost.

Tento přístup se projevuje i v kvalitních výsledcích mezinárodní spolupráce, pro které je Bezpečnostní informační služba uznávána a vysoce ceněna jako spolehlivý a stabilní partner nejen na bilaterální, ale i na multilaterální úrovni.

V bilaterální rovině spolupracuje BIS na základě souhlasu vlády s 97 zpravodajskými službami ze 63 zemí světa, aktivní kontakty udržuje s 56 zahraničními partnerskými službami.

Intenzivní výměna poznatků probíhala tradičně se službami sousedních států, a také zemí EU a NATO. Stěžejními tématy širokých mezinárodních kontaktů jsou trvale boj proti terorismu, kontrašpionáž, proliferační, organizovaný zločin, extremismus a na významu nabývající oblast kybernetické bezpečnosti.

V rámci spolupráce s partnerskými zpravodajskými službami dochází jak k pravidelné výměně operativních a analytických poznatků, tak k ad hoc operativní spolupráci.

Úspěšnou operativní spolupráci vedla BIS i s tradičními dlouhodobými partnery mimo euroatlantický prostor.

BIS se v rámci CTG (Counter – Terrorist Group – Protiteroristická skupina) zúčastnila několika expertních jednání. Vlastní expertní činnost byla realizována formou seminářů,

projektů, ale také jednání na úrovni vedoucích protiteroristických odborů. Diskuse se zaměřuje zejména na problémy radikalizace, využití internetu teroristy, Arabské jaro a jeho dopady na bezpečnost a na změny v úrovni a celkovém charakteru aktuálních hrozeb.

Pozici respektované zpravodajské služby si BIS udržuje i v příslušných zpravodajských strukturách Severoatlantické aliance, kde se aktivně účastní řady jednání o tématech úzce souvisejících s aktuálními bezpečnostními hrozbami.⁷⁷

Otázka č.1: Promítla se celosvětová situace v oblasti terorismu do vývoje v ČR, a jak?

Otázka radikalizace byla vždy aktuální, avšak v ČR nedošlo k zásadnímu projevu v muslimské komunitě. Taktéž v ČR prozatím nenastaly podmínky vhodné pro vytvoření teroristických skupin.

Otázka č.2: Jsou tendence kombinovat islámské právo s právem majoritní společnosti?

Jedná se o prosazování myšlenek islámu a to i v ČR takové tendence byly zaznamenány. Díky džihádistské propagandě prostřednictvím internetu je možný výskyt autoradikalizace – zde se jedná o tzv. osamělé vlky.

Otázka č.3: Byly události týkající se Arabského jara významné pro bezpečnostní situaci v ČR?

V teroristických organizacích došlo vlivem Arabského jara k jejich zviditelnění a posílení a také to vedlo ke zvýšení aktivit. Tzn., že i české zpravodajské služby museli reagovat a bojovat proti džihádistské propagandě zvýšenou intenzitou.

Otázka č.4: Podílí se ČR na vyšetřování teroristických útoků?

BIS se například podílela na objasnění některých okolností útoku v Burgasu.

⁷⁷ Bezpečnostní informační služba. [online]. Dostupné z <https://www.bis.cz/vyrocnizprava015d.html?ArticleID=25>

Otázka č.5: Z jakých důvodů je ČR ohrožena teroristickým útokem?

Jedním by mohlo být členství v EU a NATO, v jehož rámci se podílí na vojenské a civilní stabilizaci Afghánistánu. Také se spojenectvím s USA a Izraelem.

Otázka č.6: Je BIS významným partnerem pro světové ZS?

BIS je uznávaná a vysoce ceněná jako spolehlivý a stabilní partner. Dosahuje kvalitních výsledků mezinárodní spolupráce a je vnímána jako spolehlivý partnera pro sdílení zpravodajských informací významných pro mezinárodní bezpečnost.

4.2 Vyhodnocení výročních zpráv

V první řadě bych zhodnotil obsahovou stránku výročních zpráv BIS za uplynulá léta. Na první pohled je vidět, že výroční zpráva z roku 2016 byla zatím nejobsáhlejší, co se týká vyřčených informací. Na druhou stranu zpráva z roku 2012 byla obdobně obsáhlá. Každopádně je nutné přihlédnout k faktu, že se jedná o zprávy veřejné, tzn., že se v nich vyskytují pouze takové informace, které nikterak neohroží zájmy této zpravodajské služby v souvislosti s utajovanými informacemi, stejně tak jako doplňující dotazník. Následně bych shrnul nejdůležitější informace jednotlivých roků.

V roce 2016 byla největší pozornost věnována islámskému terorismu, což ostatně vyvstalo z událostí ve světě. Byla řešena islámská komunita v ČR a její postoje k násilí páchanému ve světě, dle zjištění se k ním staví negativně. K projevům islámofobie dochází avšak bez jakýchkoliv reakcí muslimské společnosti. V otázce českých občanů, kteří by měli zájem připojit se k bojovníkům například IS, se ve zprávě vyskytuje ojedinělý případ, který se nedočkal, pro něj, zdárného konce a byl navrácen zpět do vlasti a následně obžalován. Dle zprávy je nadále ČR využívána jako tranzitní země zahraničních bojovníků pro cestu do západní Evropy. V otázce migrantů jsou poznatky takové, že mohou mít vazby na islamistické sítě. Dále se pak například na území ČR vyskytují Maghrébské komunity, které však páchají převážně kriminální činnost. Dle konstatování výroční zprávy byla zaznamenána logistická činnost hnutí Hizballáh na území ČR. V poslední řadě je důležité zmínit, že BIS aktivně spolupracuje v několika

mezinárodních uskupeních a účastnila se více než 700 mezinárodních jednání a dalo by se předpokládat, že tato jednání by měla mít zvyšující se tendenci.

V roce 2015 vyvstaly největší obavy po teroristických útocích v Paříži⁷⁸. Naštěstí se v ČR neudály stejné záminky k teroristickým útokům, avšak vzhledem k některým politickým výrokům i pro naši republiku aktuálně hrozilo potencionální nebezpečí. Dále pak bylo zaznamenáno několik osob, kteří sympatizovali s IS avšak bez jakýchkoliv vazeb na tuto organizaci. Následně došlo ke konstatování, že po teroristických útocích došlo k prohloubení napětí mezi muslimskou komunitou a českou společností, což by se mohlo projevit jako negativní prvek a to radikalizací. Dále se zpráva zabývala migrační vlnou v souvislostech s cestováním teroristů či stoupenců IS a to s tím zjištěním, že u některých migrantů se jednalo o stoupence ideologie IS. V otázce mezinárodní spolupráce je opět potvrzována účast na stovkách mezinárodních jednání.

V roce 2014 byl nejzákladnější otázkou nástup Islámského státu. S nesouhlasným postojem muslimské komunity k postupům IS se v ČR vyskytlo několik navrátilců z bojů v řadách této nebo obdobných teroristických organizací. S tím souvisí otázka zadržených džihádistických bojovníků v migračních vlnách, které se nepodaří vyhostit a následně tak zůstávají v schengenském prostoru, se následně stávají velkou hrozbou pro EU i ČR. Jako další v řadě byl rozebírán zásah PČR v pražských mešitách za účelem šíření publikace propagující Islám. Dále pak Íránské zpravodajské služby nepředstavují hrozbu pro ČR a ani sympatizanti hnutí Hizballáh otevřeně nepodporují žádnou teroristickou činnost. I v tomto roce byla účast na mezinárodních jednáních v řádech stovek.

V roce 2013 se BIS zaměřovala na celkovou džihádistickou propagandu, avšak žádné konkrétní vazby do ČR zjištěny nebyly. Dále se pak zabírala riziky spojenými s olympijskými hrami v Soči, a to z důvodu účasti českého zastoupení, popř. budování podpůrných sítí v ČR, toto podezření se následně nepotvrdilo. Následně docházelo k pokusům prosazování islámského práva, avšak i díky kritice české majority pro to nenastaly vhodné podmínky, na radikalizaci v muslimské komunitě to však vliv nemělo.

⁷⁸ S následně všude publikovaným heslem „Je suis Charlie“ se já osobně neztotožňuji, a to z toho důvodu, že si nemyslím, že svoboda projevu je nutná za každou cenu, je nezbytné myslet na následky svých činů, a pokud hrozí riziko, např. vzhledem k aktuální situaci, které může poznamenat životy blízkých či jiných civilních osob, není nezbytné, až řekl bych hloupé, ho podstupovat.

V tomto roce také došlo na otázku kritického scénáře vytvořeného v návaznosti na jaderný program Íránu. V otázce výměny informací mezi BIS a organizacemi EU a NATO dochází k intenzivní výměně informací nejen týkajících se terorismu ale i jiných bezpečnostních problematik.

V roce 2012 BIS došla k závěru, že k zásadnímu projevu radikalizace v muslimské komunitě nedošlo, ačkoliv tato otázka bude vždy aktuální. Taktéž v ČR nenastaly vhodné podmínky pro vznik teroristických skupin a to z důvodu popsaných výše. V tomto roce byly také zaznamenány pokusy o kombinování práva islámského s právem naším, ale pravděpodobně díky nevalné odezvě se nic zásadního neudálo. Na druhou stranu došlo k intenzivnějšímu potlačování jakýchkoliv projevů islamizmu an našem území a to z důvodu toho, že vlivem Arabského jara došlo ke zvýšení aktivit teroristických organizací. Zajímavé je, že se BIS účastnila vyšetřování a objasnění některých teroristických útoků ve světě, to svědčí o dobrém partnerském přístupu spřátelených zahraničních složek. V otázce ohrožení ČR je nutné brát v úvahu členství v NATO a EU a stejně tak, že se ČR podílí na stabilizaci Afghánistánu a má dobré partnerské vztahy s USA a Izraelem.

Dle doplňujícího dotazníku je zřejmé, že se ne všichni shodují na tomtéž, ale souhlasné stanovisko je, že mezinárodní spolupráce s organizacemi jako jsou například bezpečnostní složky NATO a partnerské zpravodajské služby je naprosto nezbytná. V otázce zda se celosvětová situace odráží do vývoje ČR je zřejmé, že všichni shodně uvádějí, že ano a to z různých hledisek. K projevům islamistických ideologií uvádějí, že k nim dochází a převážně z důvodů přítomnosti muslimské komunity. Při otázce páčání násilí ve světě teroristickými organizacemi nelze názor úplně sjednotit, ale převažuje tvrzení, že muslimská komunita toto odsuzuje. Islámofobie v ČR je shodně označena za přítomnou s některými dodáními, že k jejím projevům dochází už na scéně politické. Mezi občany ČR se najde velmi málo sympatizantů, kteří by se chtěli přidat k bojům ve světě na straně teroristických organizací a to navíc pramení z jiných pohnutek, než z vlastního přesvědčení. V otázce bezpečnostního rizika souvisejícího s migranty přicházejícími do ČR všichni dotázaní shodně uvádějí, že to za riziko považují, a že se jedná o riziko vážné. BIS většina respondentů považuje za silnou zpravodajskou službu vnímanou jako dobrého partnera až na jeden názor a to, že jí chybí procesní charakter. Ohledně využívání

ČR jako země tranzitní je shodně uvedeno, že ano, a to především z toho důvodu, že je ČR výhodná svou polohou. V otázce hrozícího nebezpečí pro ČR byla odpověď jednoznačně souhlasná, že takové riziko je reálné a to z rozličných důvodů.

4.3 Závěr k výročním zprávám

Shrnutí k výročním zprávám a výsledkům z provedeného dotazníku je následující. Nejzřejmější fakt je ten, že ČR v oblasti bezpečnosti se dotýká vývoj ve světě jako kterékoliv jiné demokratické země. Z toho také plynou obavy z možného teroristického útoku, nikdy si nemůžeme být jisti tím, že toto riziko vůbec někdy pomine, otázkou však zůstává, zda si toto budeme moci alespoň někdy na chvíli připustit. Situace zatím absolutně nevypadá, že by došla k nějakému zlepšení a bohužel se toho pravděpodobně nedočkáme. Výhodou pro nás může být, pro obyvatele tohoto státu, že zde nemáme základny teroristických či jiných obdobných kriminálních skupin, ale to neznamená, že se tak nemůže stát. Z toho důvodu je nezbytné věřit, že bezpečnostní složky naší země budou nadále odvádět výbornou práci při ochraně svých zájmů. S tím souvisí i jakýsi patriotismus všech jedinců hlásící se k české národnosti a následný odraz chování se vůči druhým, v tomto případě myšleno k těm, kteří si v naší zemi chtějí dělat co se jim líbí. Ačkoliv ani v tuto dobu nedochází k násilným útokům např. na migranty, určitý stupeň islámofobie se projevuje, ale zatím a naštěstí jen ten umírněný. Na základě výstupů uvažované zpravodajské služby lze konstatovat, že dělá vše pro to, aby obyvatelé našeho státu byli v bezpečí a stejně tak budou pracovat i ostatní bezpečnostní složky ČR včetně těch, které zjišťují možné ohrožení mající původ v zahraničí.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo osvětlení problematiky terorismu a každý by si měl sám udělat vlastní obraz o tom do jaké míry je hrozba obdobných útoků známých ze světa skutečně hrozících v České republice. Nikdy si nemůžeme být jisti o přesvědčení předních bezpečnostních expertů o tom, že jejich úvahy, samozřejmě z velké části založených na reálných informacích dotčených organizací a reálně analyzovaných úvahách, že vyhodnocení toho zda je toto nebezpečí v českém prostředí reálné nebo od jaké části je uvažovatelné. Ze svého vlastního pohledu bych byl velice obezřetný a raději bych si toto riziko uvědomoval a byl na něj připraven, než ho zlehčoval a možná ignoroval. K tomu mi pravděpodobně i napomáhá má zpravodajská profese, kterou vykonávám z přesvědčení, že se podílím právě na tom, aby se obyvatelé České republiky mohli cítit bezpečněji, a za tuto skutečnost jsem schopen obětovat vlastní život nebo nést následky za vlastní rozhodnutí o řešení určitých situací.

Strach vytvářený teroristickými útoky není stejný jako chronické obavy způsobené přírodními katastrofami. Přírodní pohromy nastanou obvykle bez varování a mají zcela náhodné následky. Podobný přirozený strach je však daleko méně intenzivní než teror způsobený člověkem, i když v obou případech můžeme mít o přežití jednotlivce stejné pochybnosti. Horší stavy úzkosti než přírodní katastrofy však v lidech vzbuzují například válečné hrůzy nebo kriminální činy. V těchto případech je teror do určité míry jakýmsi vedlejším produktem vlastního násilí. O čistém terorismu lze hovořit pouze v okamžiku, kdy se násilí použije k zastrášení širšího okruhu lidí, než těch, kteří jsou jím bezprostředně zasaženi.⁷⁹

Také právě z výše uvedených důvodů jsou tu zpravodajské služby a samozřejmě i další instituce, podílející se na zprostředkování informací široké veřejnosti, které mají svůj národ uklidnit a přesně informovat o hrozícím nebezpečí, a to z toho důvodu, že je vždy lepší si možné nebezpečí uvědomovat než ho například ignorovat.

I přes skutečnost, že předmětem této práce není zabývat se pouze islámským terorismem, rád bych zde uvedl názor, se kterým se ztotožňuji. Dokud si Západ nepřizná,

⁷⁹ Kolektiv autorů. *Encyklopedie - světový terorismus: od starověku až po útok na USA*. Praha: Svojtka & Co., 2001, s. 13. ISBN 80-7237-340-4.

že islám je nepřítelem, nemůže přijímat další opatření ke své bezpečnosti a stává se bezbrannou entitou, jejíž politici vydávají pouze planá prohlášení a sliby, která nic nezmění. Pokud určitá ideologie a náboženství (a islám je obojím) odporuje západnímu pojetí lidských práv, je třeba ji postavit mimo zákon. Stejně tak je třeba zamezit propagaci islámu ve společnosti a každé negativní projevy s ním spojené rázně potlačit, což se v současnosti na Západě neděje. Islám nepovažuji v současné podobě za slučitelný se zákony západní společnosti a zásadně odmítám názor, že islám do Evropy patří. Stal se sice její součástí, ale tento proces rozhodně nebyl a není prost násilí a zneužívání otevřené náruče především evropských zemí. Evropu se mu nyní daří obsadit skrze nekontrolovanou migraci, která rozkládá západní státy a jejich hodnoty zevnitř.⁸⁰ Právě z těchto důvodů není na místě schovávat se za do krajnosti hnaný liberalizmus a každý stát by se měl především starat o vlastní obyvatele a jejich bezpečí. V současné době to na území ČR není zásadní problém, ale mohlo by se stát, že za pár let budeme řešit stejné problémy jako okolní státy a na to bychom neměli čekat. Každý občan by se měl snažit, v rámci možností a zákonů, právě podporovat práci zpravodajských, ale i dalších bezpečnostních složek ve své zemi.

⁸⁰ NEKOLA, D., *Islám a terorismus*. Pstruží: Lukáš Lhořan, 2017, s. 237 – 239. ISBN 978-80-906030-8-0.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČEJKA, M., 2007. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal. ISBN 978-80-87029-19-0.

DAVID, V., MALACKA, M., 2005. *Fenomén mezinárodního terorismu*. 1. vyd. Praha: Linde, Praha a.s. ISBN 80-7201-524-9.

DVORNÍK, F., 2001. *Počátky zpravodajských služeb*. 1. vyd. Praha: Prostor. ISBN 80-7260-056-7.

IVOR, J., 2014. *Společnost proti terorismu*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-546-3.

KOLEKTIV autorů., 2001. *Encyklopedie - světový terorismus: od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co. ISBN 80-7237-340-4.

KRIEGER, W., 2011. *Dějiny tajných služeb*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7429-170-8.

MAKARIUSOVÁ, R., 2013. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press. ISBN 978-80-86855-95-0.

MAREŠ, M., 2005. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií. ISBN: 80-90-333-8-9.

NEKOLA, D., 2017. *Islám a terorismus*. 1. vyd. Pstruží: Lukáš Lhoťan. ISBN 978-80-906030-8-0.

PIKNA, B., 2016. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-611-8.

POKORNÝ, L., *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012, s. 22-24. ISBN 978-80-87284-21-6.

SOULEIMANOV, E. (ed.), 2010. *Terorismus. Pokus o porozumění*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86861-76-7.

VILÁŠEK, J., FUS, J., 2012. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. Století*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2170-8.

ZETOCHA, K., 2009. *Zpravodajské služby v nové demokracii: Česká republika*. 1. vyd. Brno: Barrister&Principal. ISBN 978-80-87029-64-0.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

ARGOMANIZ, J., BURES, O., KAUNERT, Ch., 2016. *EU Counter-Terrorism and Intelligence*. 1. vyd. Velká Británie: Taylor & Francis. ISBN 978-1-138-29487-5.

LAV, D., 2012. *Radical Islam and the revival of medieval theology*. 1. vyd. New York: Cambridge University Press. ISBN 1107009642.

Seznam použitých internetových zdrojů

ZEMAN, P. Zpravodajský cyklus - klišé nebo nosný koncept? [online]. [cit. 15.6.2010]. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2010/1-2010/clanky/zpravodajsky-cyklus-klise-nebo-nosny-koncept.html#.WnDOApOdXdc>

CIBULA, I. *História tajných služieb v ČSR*. [online]. [cit. 15.2.2011]. Dostupné z: http://www.absd.sk/historia_tajnych_sluzieb_v_csr

Bezpečnostní informační služba. *Čím se zabýváme*. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus.html>

Bezpečnostní informační služba. *Jak pracujeme*. [online]. [cit. 12.7.2017]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/zpravodajske-prostredky.html>

Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva BIS za rok 2016*. [online]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocni-zprava16e1.html?ArticleID=1136>

Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva BIS za rok 2015*. [online]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocni-zprava890a.html?ArticleID=1104>

Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva BIS za rok 2014*. [online]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava6c8d.html?ArticleID=1096>

Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva BIS za rok 2013*. [online]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava510f.html?ArticleID=3>

Bezpečnostní informační služba. *Výroční zpráva BIS za rok 2012*. [online]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava015d.html?ArticleID=25>

Úřad pro zahraniční styky a informace. *Co děláme*. [online]. © 2016. Dostupné z: <http://uzsi.cz/cs/co-delame/>

Vojenské zpravodajství. *Kdo jsme*. [online]. © 2013. Dostupné z: <https://www.vzcr.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

Ministerstvo vnitra České republiky. *O nás*. [online]. [cit. 9.6.2009]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky *O nás*. [online]. [citace 29.7.2009]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. Informační servis [online]. © 2017. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pravni-ramec-spoluprace-zpravodajskych-sluzeb-a-policie-ceske-republiky.aspx>

Policie České republiky. *Útvary Policie ČR*. [online]. © 2017 Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kopie-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

Federální úřad pro vyšetřování. *Co vyšetřujeme*. [online]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>

EUR-LEX. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o posílení policejní a celní spolupráce v Evropské Unii I. Zpráva o úspěších od doby vstupu amsterodamské smlouvy v platnost II. Návrhy na zlepšení /* KOM/2004/0376 v konečném znění*. [online] Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52004DC0376>

EUR-LEX. *Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000.* [online]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001E0931:CS:HTML>

European Commission. *Přehled údajů.* [online]. [cit. 9.1.2018]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4867_cs.htm

Ústavní zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů, Česká republika.* 1993, částka 1, s. 3. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1992cnr/tisky/t0152_01.htm

SEZNAM ZKRATEK

BIS – Bezpečnostní informační služba

CIC - Civil Intelligence Command - Výbor civilní zpravodajské služby

CTG - Counter–Terrorist Group - Protiteroristická skupina

ČR – Česká Republika

ČSR – Československá Republika

ECRIS - European Criminal Records Information System – Evropský informační systém rejstříků trestů

EU - Evropská unie

FBI – Federal Bureau of Investigation – Federální úřad pro vyšetřování

IS – Islámský stát

ISF - Internal Security Fund – Fond pro vnitřní bezpečnost

ISIL – Islámský stát v Iráku a Levantě

KI – kritická infrastruktura

NATO - North Atlantic Treaty Organization – Severoatlantická aliance

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Police České republiky

RAN – Radicalisation Awareness Network - síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci

Sb. - sbírky

SIS – Schengenský informační systém

SLTD – Stolen and Lost Travel Documents database - databáze odcizených cestovních dokladů

STB – státní bezpečnost

USA - United States of America – Spojené státy americké

UZSI – Úřad pro zahraniční styky a informace

VZ – Vojenské zpravodajství

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
-----------------------------------	----------

Dotazník

Doplnění k analýze výročních zpráv BIS

Dobrý den, rád bych Vás požádal o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma „Zpravodajské služby v boji proti terorismu“.

Vaše odpovědi a postřehy jsou pro mne velmi cenné, poslouží jako podklady a doplnění k mé Bakalářské práci.

V tomto dotazníku je Vaším úkolem odpovědět na předložené otázky co možná nejpřesněji a pravdivě. Všechny otázky jsou otevřené a prosím o krátké zformulování Vašeho názoru dvěma až třemi větami.

Dotazník je zcela anonymní.

Mnohokrát děkuji za Vaši ochotu a čas.

Jan Linhart, student 3.ročníku, Univerzity Jana Ámose Komenského, obor Bezpečnostní studia.

- 1. Dotýká se celosvětová situace v oblasti terorismu do vývoje v ČR? Pokud ano, tak jakým způsobem?**
- 2. Dochází v ČR k projevům islamistických ideologií?**
- 3. Jak se staví muslimská společnost v ČR k páchanému násilí ve světě?**
- 4. Je přítomna v ČR islámofobie? Pokud si myslíte, že ano tak z jakého důvodu?**
- 5. Mají někteří občané ČR tendence přidávat se k bojům na straně teroristických skupin?**

- 6. Spatřujete bezpečnostní riziko v migrantech přicházejících do ČR?**
- 7. Myslíte si, že je v boji proti terorismu důležitá mezinárodní spolupráce, a to jak z hlediska bezpečnostních složek resp. zpravodajských služeb tak také na politické úrovni?**
- 8. Je BIS rovnocenným partnerem pro zahraniční zpravodajské služby?**
- 9. Je ČR využívána příslušníky teroristických skupin jako tranzitní území?**
- 10. Domníváte se, že ČR hrozí reálné nebezpečí teroristického útoku? A pokud ano, jaký by na tom mohl mít podíl členství v EU a NATO.**

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jan Linhart

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Zpravodajské služby v boji proti terorismu

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 70

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 20

Vedoucí práce: Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.